

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

24 Mayıs 2012 Perşembe

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

24 Mayıs 2012 Perşembe

---0---

K O N U

	<u>Savfa</u>
Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddetin İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon raporu, görüşülmesi, müzakeresi ve oylaması	1:19
Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı	19:38

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Savfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:38
Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddetin İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon raporu, görüşülmesi, müzakeresi ve oylaması	1:19
Levent GÖK	(Ankara) 1:4
Ahmet Salih DAL	(Kilis) 2
Ertuğrul KÜRKCÜ	(Mersin) 3, 7:9, 14:19
Malik Ecdar ÖZDEMİR	(Sivas) 3:4
Mustafa Sezgin TANRIKULU	(İstanbul) 3:4
Ülker GÜZEL	(Ankara) 4:7
Murat YILDIRIM	(Çorum) 4
Refik ERYILMAZ	(Hatay) 5
İhsan ŞENER	(Ordu) 8:9, 12:13, 14
Yusuf HALAÇOĞLU	(Kayseri) 9:12, 13, 17:18
Mehmet METİNER	(Adıyaman) 15:18
Oya ERONAT	(Diyarbakır) 16, 18:19

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı	19:38
Murat KOCA (İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	20:22, 32, 35
Cemal Yılmaz DEMİR (Samsun)	23:28
Yusuf HALAÇOĞLU (Kayseri)	29:30, 35
Ülker GÜZEL (Ankara)	30:31
Ertuğrul KÜRKCÜ (Mersin)	32:33
Mehmet METİNER (Adıyaman)	33
İhsan ŞENER (Ordu)	34
Atilla TOROS (Mülkiye Başmüfettişi)	35:38

Açılma Saati: 10.40

Kapanma Saati: 12.40

BİRİNCİ OTURUM

24 Mayıs 2012 Perşembe

Açılma Saati: 10.40

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Yusuf HALAÇOĞLU (Kayseri)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli üyelerimiz, değerli misafirlerimiz; 24' üncü Dönem İkinci Yasama Yılı 10' uncu toplantımızı açıyorum. Toplantı yeter sayımız vardır.

Öncelikle toplantımıza hoş geldiniz, Komisyonumuza hoş geldiniz diyorum.

Bugün gündemde iki önemli konuyu görüşeceğiz. Bunlardan bir tanesi, kadına ve aile bireylerine yönelik şiddetin incelenmesi amacıyla kurulan alt komisyonumuzca hazırlanan raporun burada görüşülmesini, müzakeresini ve oylamasını yapacağız.

Bir diğer gündem maddemiz ise Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı'nı tali komisyon olarak görüşeceğiz. Bir dahaki, muhtemelen önümüzdeki hafta bu İçişleri Komisyonunda görüşüleceği için böyle acil gündeme almak durumunda kaldık.

Ben, öncelikle 1'inci maddeyi görüşmelere açıyorum.

Bildiğiniz üzere, kadına ve aile bireylerine yönelik şiddetin incelenmesi amacıyla bir alt komisyon kurmuş idik. Alt komisyonumuz çalışmalarını tamamladı, raporunu da ibraz etti. Raporu sizlere gönderdik. Ben de göz atma fırsatı buldum. Gerçekten önemli bilgiler var, değerlendirmeler var.

Aslında, bu komisyon, çalışmalarını yürüttüğü esnada da çok önemli bir olay gerçekleşti. Biliyorsunuz, Meclisimizde kadına ve aile bireyine yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla bir kanun tasarısı kabul edildi. Alt komisyonumuzun da, Komisyonumuzun da bu kanun tasarısının kanunlaşmasında önemli katkıları oldu. İnşallah, bu kanun tasarısı önümüzdeki günlerde her kesimce, toplumun her kesimince layık vechile uygulanır, uyulur ve kadına, aile bireylerine ve insanlara karşı şiddetin olmadığı bir toplum, bir dünya kurulur diye ümit ediyoruz.

Ben, öncelikle bir sunum yapması açısından...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, yalnız, benim o konuya geçmeden önce ifade edeceğim birkaç husus var. İzin verirseniz onlara değinmek istiyorum.

BAŞKAN – Levent Bey, şöyle yapalım isterseniz yani...

LEVENT GÖK (Ankara) – Başkanlığın sunuşları sadece bu gündem maddesinden ibaret olmamalı diye düşünüyorum. İzin verirseniz birkaç konuyu değerlendirip arkadaşlarımızın görüşlerine sunmak istiyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Levent Bey, şöyle yapalım: Yani bir gündem maddesi sunmuyorsanız şayet, ben, rapora, gündeme geçeceğim. Gündemle ilgili sunum yaptıktan sonra, siz raporu müzakere ederken aynı zamanda gündeme ilişkin bir şeyler söyleyecekseniz onu söyleyin ama şimdi...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama gündemle bu karıştırılmasın yani birkaç tane önemli konu...

BAŞKAN – Şöyle söyleyeyim: O zaman gündeme geçemiyoruz, hiçbir zaman gündeme geçemiyoruz ve bu böyle devam ediyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben, gündem oluştursun diye zaten ifade edeceğim. İzin verirseniz fazla uzatmayacağım zaten. Çünkü bu toplantıları biz her zaman yapmıyoruz yani bu komisyon toplantısının sadece iki maddeden ibaret kalmaması açısından birazcık daha konuyu geliştirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Çünkü arkadaşlarımızla her zaman burada toplanamıyoruz. Eğer bana üç dört dakika izin verirseniz ben arkadaşlarımı belli konularda, bazı konularda bilgilendirmek istiyorum yani eksik kalmasın, herkes bazı konularda...

BAŞKAN – Yani şöyle söyleyeyim...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben, ayrıca da bir gündem oluşturması amacıyla da öneride bulunacağım.

BAŞKAN - Gündem dışı diye bir usulümüz olmadığı için yani biz zaman zaman bunu belki tanıyoruz ama gündemimizin ağırlığını görüyorsunuz. Gündem içerisinde de bu konuşmalarınızı yapabilirsiniz yani gündem içerisinde söz alabilirsiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bazı toplantılara başlamadan önce gündem de önerebiliyoruz.

BAŞKAN – Önerebilirsiniz elbette.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, ben, diğer arkadaşlarımızın çalıştıkları emeklerini de yani o bölümlerde bölünmesin iş yani onları ayrı ayrı değerlendirelim.

BAŞKAN – Levent Bey, şöyle de bir usul oluyor...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Şöyle bir şey var: Yani gündeme geçmeden gündem dışı konuşmalar üç beş dakikayla bitmez.

BAŞKAN – Yalnız şöyle bir şey oluyor: Bakın, rica ediyorum. Şimdi, bu Komisyon bir gündemle toplanıyor. Hakikaten gündemin de ağırlığını görüyorsunuz yani toplumun can alıcı konuları var. Şimdi, bu konulara odaklanmamız gerekirken komisyon üyeleri olarak, komisyon olarak, belki bizi dinleyen işte basın mensupları olarak, bekleyen bürokratlar olarak, şöyle sanki bir taktik izleniyor gibi algısı oluştu bende...

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır hayır, yok.

BAŞKAN - Bunları bırakalım, başka bir konuyu müzakere edelim gibi her seferinde böyle bir şey oluşuyor gibime geliyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Olur mu canım? Hayır, hayır, öyle bir şey yok.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Sizin neyi anladığınızı ben anlıyorum ama bu gündemin tam ortasında, Türkiye insan hakları gündeminin ortasında Uludere meselesi var. Bununla toplantımızı açmak istiyorum. Ben anladım konuşmayı. Ben de aynı konuşmaya talibim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani bu değerlendirmeyi haksız bulurum çünkü biz burada toplantı bitine kadar kalacağız.

BAŞKAN – Levent Bey, bakın, işte sizin sözünüzden sonra Ertuğrul Bey de muhtemelen benzer bir şey alacak.

Efendim, o zaman, böyle bir şeyi açamam, kusura bakmayın, böyle bir gündem oluşturamam.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, bizler gündem önerebiliriz, bizim hakkımızdır o.

BAŞKAN – Eğer siz Uludere'yle ilgili veya başka bir konuyla alakalı beyanat vermek istiyorsanız muhtemelen arkadaşlarımız ilgi duyacaklardır.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Buradaki her konuşmamızı basına beyanat olarak kabul edebilir misiniz? Nasıl oluyor bu? Komisyonunda bunları konuşmayacaksak...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Ülker Hanım, size söz veriyorum.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Bakın, bu yönteminiz ve tarzınız yanlış.

BAŞKAN – Yanlış değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Basına istediğimiz zaman konuşuruz.

BAŞKAN – Konuşabilirsiniz.

Evet, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Basına istediğimiz zaman konuşuruz.

BAŞKAN - Gündemimiz burada...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Biz komisyonunda, bakın, efendim...

BAŞKAN – Gündem içerisinde konuşun, ben sizin ne konuşacağınıza karışmam ama ben, gündeme geçmeden başka bir gündem konusu açamam burada.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bir saniye Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hayır.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Yani şey sınırlarını aşarak konuşuyorsunuz.

BAŞKAN – Yok, hiçbir sınırı aşmıyorum.

Bence siz de usul sınırlarını aşıyorsunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bizi herhangi bir şeyle itham etmeyin. Basına konuşmasını biliyoruz, istediğimiz zaman da konuşuruz, sizden izin almayız, bu bir.

BAŞKAN – Elbette.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – İki, biz Komisyonda konuşmak istiyoruz.

BAŞKAN – Komisyonda gündeme geçtiğimizde konuşabilirsiniz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Gündem de öneriyoruz.

BAŞKAN – Hayır.

Gündeme geçtim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – “Taktik” gibi son derece rahatsız edici bir ifade kullandınız.

BAŞKAN – Ne konuşacağıma da siz karar veremezsiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama bakın...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ne demek Sayın Başkan? Gündemi oluştururken daha önce konuştuk. Hiçbir komisyon üyesinin...

BAŞKAN – Ülker Hanım, buyurun.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Sayın Başkan ve değerli milletvekili arkadaşlarım...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Komisyonda konuşmayacağız da nerede konuşacağız ya, böyle bir şey olabilir mi?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Gündem öneriyoruz, oylayın efendim.

BAŞKAN – Efendim, ben gündeme geçtim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, ben, tutumunuzu protesto ediyorum ve toplantıyı terk ediyorum.

BAŞKAN – Ülker Hanım, buyurun siz.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Sayın Başkan ve değerli milletvekili arkadaşlarım; sizlere bugün...

LEVENT GÖK (Ankara) – Basın mensubu arkadaşları da dışarı davet ediyorum.

Arkadaşlar, sizlere açıklama yapacağım.

BAŞKAN – Buyurun, evet, dışarıda yapabilirsiniz, basın toplantısı da yapabilirsiniz dışarıda.

LEVENT GÖK (Ankara) – Böyle bir toplantı yönetimi söz konusu değildir.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Sizin niyetiniz belli oldu!

BAŞKAN – Her toplantıda aynı şey,

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Niyetiniz belli oldu!

BAŞKAN - Her toplantıda aynı şey. Hatay'ı bırakalım Van'a gidelim, Van'ı bırakalım şeye gidelim. Efendim, bizim bir gündemimiz var.

Ülker Hanım, buyurun.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Burası İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, en azından bir dinleyebilirdik arkadaşımızı, ne demek istiyor, derdi nedir, neyi anlatmak istiyor, gündeme neyi almak istiyor, bunu dinlese ne olurdu yani ?

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Değerli milletvekili arkadaşlarım, bugün gündemimizde yer alan, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak, gündemimizde yer alan kadına ve aile bireylerine yönelik şiddeti inceleme ile ilgili komisyon raporumuzun takdimi ve sizlerin değerlendirmesi için söz almış bulunuyorum.

Kadına ve aile bireylerine şiddetin sosyal, ekonomik ve hukuki yapısının incelenmesi, ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerin gelişimi ve uygulanmasının takibi maksadıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından bir alt komisyon kurulmuştur. Komisyonun çalışmaları hakkında sizlere çok özet, çok fazla sizleri detaylara sokmadan bir konuşma yaparak raporumu sizlerin oylamasına ve görüşlerine sunuyorum.

İlgili arkadaşlarımızla, yetkili milletvekili arkadaşlarımızla, Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddet Alt Komisyonu olarak, 16/11/2011 tarihinde çalışmalarımıza başladık. Çalışmalarımızın esas amacı, kadının bir aile ferdi, aynı zamanda toplum içinde bir fert olarak incelenmesinin yanında o milleti meydana getirilen topluluğun en küçük birimi olan ailenin içindeki yerinden hareket etmek istedik. Gerçekten kadın, bir ailenin önemli bir kişisi, önemli bir ferdi olarak bulunmakla birlikte o ailenin o milleti meydana getirmesi açısından öneminin özellikle vurgulanması görüşümdedir çünkü aile, ileride o milleti meydana getirmekte ve milletin en küçük birimi olan ailenin içindeki kadın, yetiştirdiği nesillerle o milletin geleceğini şekillendirmektedir.

Böyle bir tarihî gelişim içinde kadının aile içinde ve toplum içindeki değer yargılarını ve durumunu inceledikten sonra, biz, toplumda yer almış bulunan sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve üniversite, akademik yönden yapılacak olan birtakım görüşmeleri sıraya koyarak arkadaşlarımızı belli bir program çerçevesinde komisyonumuza davet ederek dinledik. Kamu sektörü, üniversite, sivil toplum kuruluşları ve baro yetkililerinin bize vermiş oldukları açıklamalar ve hazırlamış oldukları raporlar çerçevesinde değerlendirmelerimizi yaptık ve bu değerlendirmelerin, bu raporların hepsini raporumuzda -sizler incelemiştinizdir- yer almasını sağladık.

Bu arada, raporumuzda hem ulusal açıdan tarihî bir gelişimini, kadına toplumda verilen önem açısından tarihî gelişim içinde durumunu inceledik yani kadın ne zamandan itibaren toplumda eğitimi, sağlığı yani bir insan olarak değer verilerek toplumun içinde yaşaması ve saygın bir ortamda

bulunması açısından kendisine verilen önemin tarihî bir kronolojisini çıkardık ve bugüne kadar getirdik.

Bu arada, uluslararası alanda ülkelerin, özellikle Birleşmiş Milletler Fonu çerçevesinde az gelişmiş ülkelerin ve gelişmiş ülkelerin kadına verdikleri önem açısından durumunu değerlendirdik. Böylece hem ulusal açıdan, millî açıdan tarihimizde kadının bir kronolojik sırayla nasıl bir gelişim, kadın haklarının ve kadına gösterilen saygının nasıl bir gelişim gösterdiğini açıklamış olduk. Hem de uluslararası alanda gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde kadına verilen değer, aileye verilen değer ve bunların nasıl bir projeye, nasıl bir incelemeyle neticelendiğini vurgulamış olduk.

Değerli arkadaşlarım, ben, sizlerin bu raporu değerlendirip okuduğu ve kendi değer yargılarınız çerçevesinde bir sonuca vardığınızı düşünüyorum. Sizlere doğrudan doğruya bu çalışmanın sonunda yapılmış olan değerlendirme ve sonuç bölümünde bakış açımızın bir özetini ifade eden ve 20-25 maddeden oluşan bir sonuç bölümüyle tamamlamış olduğumuzu ifade etmek istiyorum fazla detaya girmeden ancak burada vurgulamak istediğimiz şey, kadının bir toplumda arz ettiği önem, aile bireyleri açısından arz ettiği önem ve o milletin geleceğinde oynadığı rolün vurgulanması olmuştur.

Bu arada, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı olarak, kadına ve aile bireylerine yönelik şiddetin incelenmesi açısından seksen bir ilin valiliklerinden, il sınırları içinde olma kaydıyla, 2008-2011 yılına ait polis merkezlerine ve jandarma karakol komutanlıklarına aile içi şiddet olayları kapsamında yapılmış olan başvuruları seksen bir ilin emniyet ve valilikleri, emniyet genel müdürlüklerinden ve valiliklerinden talep ettik. Bize gelen bilgileri, seksen bir ilden gelen bilgileri de tablo hâlinde sizlere arz edip raporumuzda yer verdik.

Değerli arkadaşlarım, bu arada, size hazırlayıp sunmuş olduğum bu raporda Komisyonumuzun üyeleri arasında bulunan milletvekili arkadaşımız Sayın Ertuğrul Kürkcü Bey'in bir şerhi bulunmaktadır. Bize yapmış olduğu bir muhalefet şerhiyle raporumuza itirazda bulunmuşlardır ancak ben, Sayın Arkadaşımızın yapmış olduğu itirazı, şerhi okudum ve şunu tercih ederdim, görüşlerine saygım var ancak bugüne kadar yapmış olduğumuz toplantının hiçbirisine iştirak etmeyip bizimle hiçbir şekilde bu konuda bir diyalogda bulunmayıp, bizimle hiçbir şekilde görüş alışverişinde bulunarak bu konuda kendilerinin görüşlerini hiçbir zaman öğrenme fırsatını vermeyip sonra da raporumuz yayınladıktan sonra böyle bir şerhi bize göndermiş olması benim için biraz üzüntüyle karşılandı. İsterdim ki biz bu görüşleri toplantımıza katılarak birlikte müzakere edelim. Çünkü muhalefet şerhinde ifade edilen bölümlerin çoğunluğu raporumuzun içinde mevcuttur ve bizim için önemli olan, kadının aile içindeki fonksiyonunu güçlendirmek, ailenin varlığını güçlendirmektir. Çünkü biz aileyi desteklediğimiz zaman hem kadını hem çocukları hem de o milletin geleceğini desteklemiş ve şekillendirmiş oluyoruz. Bu da eğitimle, bilgi, görgü, destek, her bakımdan destek

çünkü artık kadın, tarihî kronolojik bir değerlendirmeyi de yaptıktan sonra görüyoruz, bugün hayatımızın her yerinde vardır, üniversitesiyle, ticaretiyle, üretimiyle, her türlü siyasetteki rolüyle, bürokraside ve aynı zamanda yine ailenin devamını sağlamak için her türlü fedakârlığını yapan bir birey olarak devam etmektedir.

Ben, bu çerçevede konuşmamı fazla uzatmadan sizlere saygılarımı sunuyorum ve hazırlamış olduğumuz rapor konusunda yapmış olduğumuz toplantılarda değerli arkadaşlarımla toplantıya katılarak sunmuş oldukları değerleri görüşlerinden dolayı, vermiş oldukları destekten dolayı teşekkür ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Evet, biz teşekkür ederiz.

Sayın Kürkcü...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Herkese iyi günler.

Ben, Ülker Hanım'ın sitemini hak ettiğimi düşünmüyorum çünkü bizim grubumuzun İnsan Hakları Komisyonunda bir tek üyesi var, o da benim ve bütün alt komisyonlara da ben gitmek zorundayım. İster istemez bunların bazılarını ihmal etmek kaçınılmaz. Ben, doğrusu, kadına değen meselelerin kadınlar tarafından konuşulması ve değerlendirilmesi gerektiği görüşünde olduğum için özellikle bu komisyona daha az geldim. Bir toplantıya da İhsan Bey'in daveti üzerine katılmışım. Şimdi, o nedenle, bu sitem yerinde değil. Bana sorulması gerekirdi, daha doğrusu, niye olmadığım. Belki bu da bir iletişim yolu olabilir fakat öyle anlıyorum ki ben toplantılara katılsam da Ülker Hanım'la anlaşmamız mümkün olmayacaktı çünkü ben, raporun esasen kadının aile içinden görünüyorsa olması temel yaklaşımına karşıyım. Ne kadar tartışsak anladım ki Ülker Hanım'ı ben bu konuda ikna edemezdim.

Ben, doğrusu, Türkiye'de ve dünyada giderek artan bir biçimde kadınların zorunlu olarak bir evlilik birliği, resmî nikâh kaydı olmaksızın birlikte yaşama veya kendi başına yaşama eğilimlerinin güçlendiğini, Türkiye'de de giderek artan bir biçimde bağımsız yaşayan kadınların artmakta olduğunu görüyorum.

İkincisi, eşler arasındaki ilişkiler sadece heteroseksüel kadın-erkek ilişkisi değil, toplumsal cinsiyet özgürlüğünü kullanarak bundan daha değişik kombinasyonlar içinde gerçekleştiği için kadının şiddete uğradığı durumlar sadece ve sadece aile içinde gerçekleşmiyor. O nedenle, aile içine dâhil olmayan ya da geleneksel, standart yasa olarak aile kabul edilmeyen ilişkilerde kadınların uğradığı şiddeti kapsamadığı için bu yaklaşım -genellikle zaten hepimiz gazetelerin üçüncü sayfalarında okuyoruz- bu açıdan korunma isteyen kadınların karakollardan geri çevrildiklerini, böyle bir korumaya layık görülmediklerini biliyoruz. O nedenle, bu yönler dikkati çekmek gerekirdi. Kaldı ki kadın hareketinin, kadınların hakları hareketinin son on yılda bu yönde epey yayın yaptığı, bunları sergilediği düşünülürse bunların da raporda bir şekilde görülmesi gerekirdi. Bunların azınlıkta olmaları

yok oldukları anlamına gelmiyor. Tek bir bireyin, tek bir kadının bile, tek bir transeksüelin, tek bir lezbiyen ya da eşcinselin de bu açıdan uğrayacağı şiddet önlenmesi gereken, onlara korunma sağlanması gereken bir durumdur. O nedenle, ben buna muhalif olduğumu belirttim. Bunun anlaşılması gerekirdi.

İkincisi tabii, bundan da önemli olan bence rapor bunu görmeliydi. Gene son on yirmi yıldır özellikle kadın mücadelesinin kendisini dayattığı pek çok yerde bütçe yapımında cinsiyete dayalı, kadın taleplerine dayalı bir bütçe yapma pratiği pek çok yerde yaygındır. Bunun olmadığı durumlarda, örneğin, hastanelerin kaynaklarını kadın hastalıklarına ayırmadıkları, sadece sığınma evleri değil, aynı zamanda başka pek çok eşitsizlik dolayısıyla kendilerinin lehine ayrımcılık yapılması gereken kadınların bütçelerde de gözetilmesi gerekmekte çünkü bunlar yapılmadığı zaman bütün önlemler kâğıt üstünde kalmakta olduğu için bu da gözetilmeliydi. Dolayısıyla bu itirazların mutlaka alt komisyon toplantıları sırasında değil sonradan da yapılması, muhalfet şerhlerinin raporun bir parçası olması dolayısıyla buraya bunların derç edilmesini mümkün kılıyor. O nedenle, ben raporu esasen de pek çok yönü bakımından olumlu buluyorum. Ancak bakış açılarımız farklı. Bu farklı bakış açısının da görülmesine sitem etmek değil, bunu alıp bunun yanına koymak gerekir diye düşünüyorum.

O yüzden yanlış anlaşılmalara yer vermemek için bu açıklamayı yapma gereği duydum. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz katkılarınızdan dolayı. Zaten muhalfet şerhleriniz de burada ısrar ettiğinize göre raporumuzda yer alacaktır.

Bu arada yine Cumhuriyet Halk Partisi ne kadar toplantıyı terk etse de, dışarıdan da olsa katkı veriyor çalışmalarımıza. Bir muhalfet şerhi göndermişler. Bunu da yine birlikte değerlendireceğiz.

Sayın Şener...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, ben Ertuğrul Bey'i dinledim. Doğru yani onu mazeret olarak görebiliriz yani. Niye? Çünkü bütün alt komisyonlarda tek üye var, dolayısıyla çalışma zorluğu olabilir. Ben buna katılıyorum. Ama konuşmasının başlangıcında hazır bulunduğu bir tabloyu izah etti, dedi ki, dünyada ve Türkiye'de kadının bağımsız yaşama ya da nikâh dışı yaşama oranının arttığını söyledi. Doğru mudur?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Doğrudur.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Yani bu hazır bulunmuş olan şeyi tartışmasız veri olarak kabul edip buna mı çözüm getirmemiz lazım, yoksa bunun teşvikini, buna giden yolları en azından çeşitli sosyal programlarla daha bütün, aile bütünlüğünü koruyacak nitelikte bir süreç mi yaşanması lazım? Sanki sizden anladığım... Ben bu doğal giden sürece bizim yardımcı olmamız veya ona çözüm üretmemiz gerektiği hususunda bir yaklaşımımız olduğunu düşünüyorum. Ben bu yaklaşımı reddediyorum, katılmıyorum.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Tabii, görüşlerimiz farklı. Ben kadınlar nasıl yaşamak istiyorsa öyle yaşamalı ve devlet bireylerin hayatına müdahale etmemeli, haklarını da korumalı diye düşünüyorum. O yüzden anlaşamayacağız, üzgünüm. Kadınları kurtarmak için evlendirmek gerekiyor!

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hayır, hayır, böyle bir şey söylemiyorum.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Netice oraya varıyor.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Endüstriyel ilişkiler sonucunda ortaya çıkan bir süreç. Belki daha sağlıklı sonuçlar doğuracak biçimde devlet sosyal önlemler alabilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Halaçoğlu...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim.

Şimdi, aslında başka ülkelerde nasıl davranıldığıyla Türkiye'yi mukayese ederek bir aile yapısı içerisinde karşıt görüşler ortaya konmanın gereksizliğine işaret etmek istiyorum. Çünkü her toplumun kendi kültürü çerçevesinde ayrı bir anlayışı vardır. Ancak şurası muhakkaktır ki bu aile anlayışını bir yana bırakacak olursak kadına şiddet veya aile bireylerine şiddet konusunu yetiştikten sonra çözmeye yönelmekten daha çok eğitime ağırlık vererek bunun kökten çözmek gerekir. Mamafih hazırlanan raporda ana okulundan başlayan bir süreç ortaya konmuştur. Ama bunu daha çok, daha geniş bu konuya yer vererek zannediyorum ki bir yerde okullardan başlayan her bir ferdin -sadece aile içerisinde değil- birbirine saygı duyacak biçimde yetiştirilmesinde zannediyorum bu sorunun çözümünde temel unsur olacaktır.

Bu arada da şunu söyleyeyim. Demin arkadaşlar dışarı çıktılar, "Uludere" dediler. Ben de şunu burada söz etmek istiyorum. Şimdi, Sayın Başkan, bir alt komisyon kurduk Uludere'yle ilgili, birtakım raporlar istedik komisyon olarak. Bu raporlardan bir kısmı bir şekilde geldi ama çok satıhta, yüzeysel geldiğini görüyoruz. Çünkü bize gelen raporlarla sonraki açıklamaları göz önüne alacak olursak bizden birtakım bilgilerin saklandığı görülüyor. Yani İnsan Hakları Komisyonuna gönderilen bilgilerin yeterli olmadığı görülüyor. Yani bir Amerikan insansız hava aracının o bölgelerde dolıştığını muhakkak ki biliyorlardı, neden bize bildirmediler? Bununla ilgili raporu neden bize aktarmadılar? Neden başlangıç itibarıyla farklı birtakım ifadeler kullanılarak bundan haberdar olunmadığı gibi şeyler kullanıldı. Şimdi, burada çok açık ve net biz de Heron'ları gözlemiştik, izlemiştik burada biliyorsunuz. Şimdi, üç ayrı grup hâlinde gelen insanların üzerine bomba atıldığı zaman ondan sonrakiler eğer kaçmıyorsa, arazi olmuyorsa veya tedbir almıyorsa bu insanların terörizmle alakası olmadığı kendiliğinden anlaşılır.

Şimdi, bütün bunları göz önüne alacak olursak gerçekten ve İnsan Hakları Komisyonu olarak da insan haklarına saygı duyacaksak ve bununla ilgili çözümleri yerine getireceksek muhakkak ki bize bilgi vermeyen unsurlar hakkında da şikâyet duygusunda bulunmamız gerekir. Doğru bilgi

vermeyenler hakkında şikâyetle bulunmamız gerekir. Çünkü burası Türkiye Büyük Millet Meclisidir ve İnsan Hakları Komisyonudur. Buraya yanlış bilgi vermek birtakım bilgileri saklamak anlamına gelir yani bizi yanıltmak anlamına gelir. Bunun kabul edilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla bu konuda gerekli tedbirlerin alınmasını istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – O zaman kısa bir açıklama yapayım.

Değerli arkadaşlar, bir defa Uludere'yle ilgili kurduğumuz alt komisyon çalışmalarına devam ediyor. Yani ortada bitmiş, sonuçlanmış bir ne çalışma var ne de orada bir rapor var. O bakımdan, yani sanki çalışmalar bitmiş gibi bir hava esti mi? Bir defa yanlış.

İkincisi, bizim biliyorsunuz daha bizim savcılıktan, valilikten talep ettiğimiz belgeler var. Bunları bekliyoruz. Bir hazırlık içerisinde olduklarını da duyduk bilgilerimiz dâhilinde.

Onun dışında, aslında bu bilgi akışı sağlıklı bir şekilde geliyordu. Ama ne zamanki savcılığın, ama haklı ama haksız, onun değerlendirmesini ayrıca yaparız, kurumlara “Biz burada gizlilik kararı aldık. Dolayısıyla gizlilik kararını ihlal edecek adımlardan kaçının”. şeklinde bir uyarı yazısı göndermesi birtakım belki de bizim bilgi akışımızda sıkıntı yarattı, bunu kabul ediyoruz ve şimdi biz işte savcılıktan bunun hem izahatını istedik hem de belgeleri istedik. Dolayısıyla şu anda daha yürüyen bir süreç var. Ben hep şunu söylüyorum: Bizim raporumuz bu zamana kadar yayınlanan raporlardan çok daha ileri seviyede olacak. İnsan Hakları Komisyonu bu bakış açısında ilerliyor. Ama her duyduğumuz konuda biz televizyonlara koşar da bir spekülasyon üretirsek bu komisyon nasıl çalışacak, nasıl ilerleyeceğiz biz?

Son olayı işte gördünüz. Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanan bir gazetede çıkan bir haber var. Haberin odağı, kaynağı, çıkış amacı belli. “Türkiye'ye şu predatorleri vermeyelim.” Minval; üzerine kurulmuş bir haber. Şimdi, orada istihbaratın “i”si yok. Yani açıklayıcı bir bilgi yok ama ertesi günü manşetlere baktığımızda manşetler şuydu: “Amerikalılar istihbarat verdi, Türkler vurdu.” 5 tane gazetemizin manşeti buydu. Ben eskiden hatırlıyorum bu hareket tarzını. 28 Şubat'ta yapıyorlardı. Birisi düğmeye basıyordu, aynı anda manşet atılıyordu. Çoktan beri basınımız bunu da yapmıyordu aslında, böyle bir şeye girdi. Şimdi, orada tartışılan konu başka bir konu ama Türkiye'ye haber geldiğinde takla attırılarak bir konuya girildi. Ben aslında İnsan Hakları Komisyonu Başkanı olarak buna girmek de istemiyorum. Yani böyle bir şeye benim girmem de abes. Çünkü ben işin özünü ilgilieniyorum. Ama bu çıkan haberler maalesef bizim de yürüyüşümüzü, sağlıklı bir inceleme yapmamızı da engelliyor. Onun için zaman zaman belki izahatta bulunmak istiyoruz. Biz bugün burada ne izledik? Biz bir görüntü izledik. Bu görüntüyü yorumlayacak kadar bizim bilgimiz var, tecrübemiz var, yani insani, vicdani duygumuz var. Dolayısıyla ikinci bir şeyin gelmiş olması bizim şeyimize ne gibi bir katkı sağlayacak, dolayısıyla ben pek şey edemedim. Evet, Kuzey Irak tarafında,

Irak tarafında bir görüntü daha alınmış olabilir. Bu görüntü bizim kurumlarımıza naklen aktarıldı mı, aktarılmadı mı, onu bilemiyoruz ama bizim elimizde zaten çok daha fazlası var. Yani onların çektiği otuz bir dakikalık görüntünün dışında bizim elimizde dokuz saatlik bir görüntü var. Dolayısıyla bizim yorum yapacak kadar daha fazla bilgi elimizde var. Bunları da nerede yapacağız? Hep birlikte inşallah raporumuzun sonuç bölümünde yapacağız. Ama sürekli bu konuyu böyle biraz daha işte belden aşağı vurmak adına, işte spekülatif amaçlı basınımız gündeme getirirse hakikaten yürüyemez, yürüyemeyiz yani. Şimdi, ben ne muhalefetin ne iktidar partisindeki arkadaşlarımızın bu çerçevedeki, bu konunun,, aydınlatılması konusundaki samimiyetlerinden endişe etmiyorum. Ama ben hâkimlik yaptım, avukatlık yaptım, hiçbir zaman böyle bir soruşturma, inceleme usulü görmedim yani. O zaman bu Uludere Komisyonunu, şurada ön tarafta, A ve B Bloğunun arasına çadır kuralım, orada gün ışığında yapalım şeyi, herkes görsün yani ne yaptığımızı. Neredeyse bu arzu ediliyor bizden. Böyle bir soruşturma tekniği yok, böyle bir araştırma tekniği yok.

O bakımdan, raporun açıklandıktan sonra bizi acımasızca eleştirebilirler. “Eksik yaptınız, şey yaptınız...” Ama daha raporlar açıklanmadan, şey yapmadan bu şekilde bir yöntemi dolayısıyla ben kabul etmiyorum. Onun için, benim bu manada biraz endişelerim var.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Sayın Başkan, şimdi şöyle bir durum var: Şimdi, söylediklerinizin birçoğuna katılıyorum ama bazı konular var ki bu konuda da, yani birazcık aklımız varsa, beynimiz varsa, birikimimiz varsa, bunu mantıken de zaten ön plana getirdiğimizde birtakım hataların işlendiği görülüyor.

Şimdi, birtakım Hükümet yetkilileri hata işlendiğinden söz ediyorlar. Yani bir yerde Amerika'nın verdiği haberlerin doğruluğunu da onaylıyorlar. Şimdi, bakın, orada bir şey var. MİT "Ben istihbarat vermedim." diye bize bilgi verdi veya kamuoyuna böyle bir açıklama yapıldı. Sonunda MİT'in istihbarat verdiği söylendi. Bakın, hiçbiri birini tutmuyor. Şimdi, burada önemli olan şey şu: Eğer Türkiye Büyük Millet Meclisine birtakım belgeleri gizliyorsa, savcılar da gizliyorsa bu zaten yakışık almaz. Yani burada biz eğer bir araştırma yapıyorsak ve bunun sonuçlarını doğru olarak ortaya koymak istiyorsak bunların gizlenmemesi lazımdı, bu birincisi.

İkincisi, bir şeyleri gizlediğiniz zaman onun üzerine spekülasyon çok yapılır. Doğru olarak ortaya koyduğunuz, çekinmeden ortaya koyduğunuz konularda da bunların önüne geçersiniz. Ama işte burada bunun önüne geçilecek bir bilgi akışı olmadığı için bu sıkıntılarla karşılaştık. Tabii ki devletler yanlış da yapabilir. Yani bunlar tabiidir, yanlış şeyler yapılabilir ama yanlış yapıldığını devlet en başından kabul eder ve özür dilerse zaten problem çözülür. Ama, hiç kimsenin “Haberimiz yoktur.” diye ortaya çıkması akıl almayacak bir şeydir. Kimsenin i bu kadar aptal olduğunu düşünmemeli herkes. Yani bir olay olmuştur. Bu olayla ilgili bir mesele ortaya konacaksa, yurt dışında yani sınır

dışında olan bir olay, Heron görüntülerin de izlemişiz üstelik ve buradaki bilgi akışındaki yanlışlığı da görüyoruz, eksikliği de görüyoruz. O zaman yani kim kimi aldatacak?

BAŞKAN – Hocam, kimse kimseyi aldatmıyor, merak etmeyin.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) –“Sonuçlanmasını bekliyoruz.” diyorsunuz ama bakın, bugüne kadarki bilgi akışındaki eksikliği kabul ediyor musunuz? Ediyorsunuz. Ama niye gizleniyor? Şimdi, diyelim ki Heron görüntüleri...

BAŞKAN – Savcılığın yazısına kadar herhangi bir bilgi akışında eksiklik yoktu. Bizim en temel delil olan Heron görüntülerini gönderdiler Hocam.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Ama, bakın Sayın Başkan, şöyle bir durum meydana geliyor. Şimdi, orada 34 vatandaşımız öldü, kaçakçıydı veya değildi. Yani kaçakçı olması onların ölmesi anlamına gelmez.

BAŞKAN – Kesinlikle.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Yani kanunun dışına çıkmış olmaları da onların ölmesi, öldürülmesi anlamına gelmiyor. Adamlar kaçakçıdır, gerekiyorsa cezasını hukuken verirsiniz ama öldürerek değil.

Şimdi, burada önemli olan mesele şu: Bu insanlar kaçakçılık yapmak zorunda kalmışlar, kalmamışlar, ondan da vazgeçtim. Ama bu insanlar belli ki sınırın öbür tarafındalar. Heronlar bunu tespit etmişler, 5 kilometre öteden beri tespit ediyorlar. Şimdi, burada en azından şunu söylemeleri lazımdı. Bunun hakikaten emri kim tarafından verildi? Şimdi, Genelkurmay Başkanı “Haberim yok.” diyor, Sayın Başbakan “Haberim yok.” diyor. O zaman bunun emrini sınır ötesi harekâta yetki sini kime nasıl devrediyor? Bütün bunların hepsini açık yüreklilikle çıksalardı... Şimdi, bir de biliyorsunuz, normalde 23 bin lira tazminat verilecekken bu terörden kaynaklı ölümlerde, 100 bin lira ekledi Sayın Başbakan, niye ekledi? Nereden biliyordu da ekledi? Yanlışlığı ne zaman kendisine iletildi? Kim bu yanlışlığı o şekilde ifade etti de 100 bin lira ek olarak ödendi?

Şimdi, bakın bütün bunların hepsini düşündüğümüzde, bırakalım siyaseti, siyasetçiliği de bırakalım, insan olarak bakalım ve insan olarak baktığımızda buradaki hatayı kabul etmek zorundayız. Kabul ettiğimiz takdirde zaten bütün problemler ve bu spekülasyonların hepsi ortadan kalkacaktır ve terör örgütünün eline de koz verilmeyecektir. Koz verilmiştir ve adamlar sürekli bunu kullanıyor.

BAŞKAN – Alt Komisyon Başkanımız İhsan Bey, buyurun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, arkadaşlar, konumuz bu değil ama biz komisyon kurulduğunda, başlangıcında “Bölgeye gideceğiz, oradaki bütün taraflarla, mağdurlarla, güvenlik birimleriyle, istihbarat birimleriyle, sivil toplum örgütleriyle, hepsiyle görüşeceğiz. Mümkün merteye herkesi dinleyeceğiz”. dedik ve birlikte komisyonla oraya gittik. Her defasında “Şunları dinleyecek misiniz, şunlardan soracak mısınız?” diye sorular soruldu. Biz dedik ki: “Her bulduğumuz yeni bilgi

bize yeni bir araştırma, inceleme ve bilgilendirme süreci açabilir. Dolayısıyla şimdiden akış şemasını ortaya koyup şunlarla görüşeceğiz, bu iş bitecek.” demedik ve bugün hâlihazırda daha çalışmamız devam etmektedir, bitmiş bir çalışma yoktur. Rapor yazılmaya başlanmıştır ama henüz elde edeceğimiz bilgi ve belgeler tamamlanmadığı için devam etmektedir, bir.

İkincisi, bazı haberlerin, Sayın Başkan da belirtti, kasıtlı olarak bazı gazetelerde yazıldı. Yani yurt dışındaki bir gazetenin Wall Street’in haberi burada tamamen speküle edilerek, yanıltılarak, milletimiz yanıltılarak, sanki, bir başka yerde de ifade ettim, arkadaşlar, hiçbir milletin basın mensubu kendi devletini, kurumlarını, milletini şikâyet eder, küçük düşürür nitelikte haber yapma lüksüne sahip değildir. Biz bir millet olarak yaşıyoruz, bir devlet olarak yaşıyoruz. Asgari hassasiyetimiz kendi milletimizin, kendi devletimizin rencide edilmesini temin edecek, üstelik de yalan ve yanıltıcı haberlerle rencide edecek nitelikte olamaz, olmamalıdır. Henüz çalışmamız bitmemişken çalışma bitmiş gibi “Şu saklanıyor, bu saklanıyor, şu oluyor, bu oluyor” demek doğru değil. Ben oradaki ailelerin acele etmesini gerçekten anlayışla karşılıyorum. Çünkü ateş düştüğü yeri yakar. O insanların ben acılarını da anlıyorum ama onların dışında, onlar adına birtakım şeyleri speküle etmek, siyasi çıkar temini için cümleler kurmak, beyanlarda bulunmak bizim inceleme raporumuzu sağlıklı olarak tekemmülüne büyük ölçüde gecikmesine sebep oluyor.

İstirhamımız odur, kısa zamanda biz bu raporu tanzim edeceğiz ve kamuoyuyla da paylaşacağız. Önce tabii komisyonumuzda değerlendireceğiz. Dolayısıyla hiçbir bilgi, eğer varsa - Hocam, bahsettiler- neticede biz raporu tamamladığımızda hâlihazırda bizden bilgi saklamış ve bizi yanıltmış olan kurum varsa bunlarla ilgili de gereği yapılır. Yani orada tereddüdümüz olmaz. Ama şunu çok açıklıkla söylüyorum: Bu olayın kapatılmasına yönelik hiç kimsenin niyeti ve gayreti yoktur. Bunun altını çizerek söylüyorum. Ha, gecikebilir, gecikme sebebi bu komisyonun, alt komisyonun değildir. Kurumlarla olan yazışmaların uzamasıdır. Onu da kabul etmek lazım. Türkiye’de maalesef bu tür yazışmalar biraz uzun sürebiliyor. Ama çok uzun süreceği kanaatinde değilim. Kısa zamanda biz raporumuzu tanzim edeceğiz.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Hocam, bir cümle..

BAŞKAN – Buyurun.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şimdi, doğru söylüyorsunuz ama şöyle bir durum var: Bakın, iki buçuk ay geçti. İki buçuk ay sonra devlet “Hata işlenmiştir.” dediği an zaten birtakım şeylerin saklandığı gibi bir düşünce insanların kafasına yerleşir. En başından hata işlendiği söylenmiş olsaydı bunlar olmayacaktı. Tamam mı? Onun için, en başından yapılması gereken iki buçuk ay sonra yapıldı maalesef.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bunları birlikte açacağız Hocam.

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, kısa alalım, buyurun.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Şimdi, ister istemez müzakere bir kere başlayınca bir tek soru ve bir tek cevap olmuyor.

Şimdi, ben önce şunu söylemek isterim: Keşke CHP temsilcisi arkadaşlarımız çıkmadan bu görüşmeyi yapabilseydik, gördüğünüz gibi yapabiliyoruz.

Şimdi, Sayın Başkan, ben size şu bakımdan, ne diyelim, mümkünse bir tavsiyede bulunmak istiyorum. İnsan hakları gündemi biz kâğıda ne yazmış olursak olalım birkaç gün önceden, bir hafta önceden belirlenen gündem Türkiye'deki bir dizi gelişmeyle farklılaşıyor. Kaçınılmaz olarak halkın gündemiyle bizim gündemimiz arasında mesafe açılıyor. Bu mesafeyi kapatmak bence Başkanlığın sanatı içinde olmalı. Siz bu mesafeyi kapatabilirsiniz pekâlâ. O yüzden, bu gerilimin hani biraz da bu gündemi hızlıca değiştirebilmek bakımından, eksiklikle de bir ilgisi var. Onu bir kenara bırakayım.

İkinci nokta şu: Yusuf Bey'in söylediğine ben şu açıdan katılacağım ve bir şeyi de tavsiye etmek istiyorum. Şimdi, İhsan Şener arkadaşımız basınla gerçekler arasında milleti koydu, dedi ki: "Basın milletin menfaatine aykırı olan bir şey yazamaz." Milletin menfaati gerçekteyse, o mutasavver millet ile gerçek arasında bir açığı oluşmuşsa basın onu kapatacaktır. O yüzden bence basının da şu ya da bu sebeple yazmış oldukları bu Türkiye'nin çoğulcu yapısındaki zihin çokluğunun bir yansımasıdır. Bunları suçlayamayız öyle ya da böyle düşünüyorlar diye. Wall Street Journal haberinin bir gayeye matuf olduğu konusu gene bir Hükümet yorumudur. Ben Wall Street Journal haberini kaynağından okudum. Hiçbir zaman o haberde "Önce biz gördük, sonra Türkler vurdu." diye bir şey söylemiyor. Onlar da görmüşler. Onlar kendi gördüklerini yazmışlar.

BAŞKAN – Ama nasıl çıktı burada gördünüz değil mi?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Şimdi, o yorum meselesi. Gazetelerin yorumlarını niye tartışacağız?

BAŞKAN – O bizi ilgilendiriyor direkt, bizim çalışmamızı ilgilendiriyor.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Yorumuna göre, siyasetine göre başlık atıyor. Bütün bunlar, bu basınçlar altında bizim heyetimiz çalışma dirayetini göstermeli. Bu basınçlar olabilir. Biz bundan ötürü basına öfkelenemeyiz çünkü burada ortaya çıkacak sonuçları duyurmak için de onların aracılığına ihtiyacımız var. Ama daha önemlisi basın başka şeyleri de yansıtıyor. Örneğin, bizim elimizde bu bilgiler yok. Kim bize bunları aktardı? İçişleri Bakanımız bize aktarmadığı bilgiyi basına söylüyor. Diyor ki: "Hava Kuvvetlerindeki bilmem hangi generaller..." Var mı bize gelen mülkiye müfettişlerinin raporunda bu? Yok. Peki niye o bilgi saklanıyor bizden de basına açıklanıyor. Hangi gayeye matuf?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bilgisinin kaynağını bilmiyoruz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ama şimdi gördüğünüz gibi İçişleri Bakanlığından bize bir bilgi geldi. Bilginin bir bölümü gelmiş demek ki. Aynı şekilde Genelkurmaydan bize bu bilgi

gelebilirdi. Önemliydi, önemsizdi. Biz anlıyoruz ki, benim de Yusuf Bey gibi esasen karşı çıktığım nokta gerçeği, bütün gerçeği bize aktarmamış olmalarından. Biz Amerikan dronlarından gelen bilgilerin bize gelmesiyle görüşlerimizi belki değiştirecek değildik. Ama bilmeliydik ki bir görüntü daha var, bilmeliydik ki Amerikalılarla Türkler arasında bir müzakere oldu, bir müşavere oldu. Bunu bildiğimiz zaman belki de bizim yorumlarımıza bir şey eklenecekti. Niye bütün metinlerde tamamen “millî kaynak” diye ısrar ediliyor? Çünkü bu tartışmadan kaçınılmak isteniyordu “Amerikalılar demiş mi?” diye. Kaçınılamadı, hakikat saklanamıyor bu dünyada. Bu hakikatle yüz yüze geldik.

Lafı uzatmayayım. Ben bizim komisyonumuzun çalışmasına şu şekilde de devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Örneğin, İçişleri Bakanının ettiği bu sözü şimdi biz İçişleri Bakanından sormalıyız. “Hangi general? Niçin bize söylemedin?” Genelkurmay sormalıyız. “Niçin başından beri çelişkili, birden fazla görüş açıkladın kenti İnternet sitende, sonra da bize hiçbir şey söylemedin.” diye ve nihayet üstelik “Bu halkın başına gelenler biraz da layığıdır.” demeye gelen İçişleri Bakanının görüşüne ne diyeceğiz? Bize gelen İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettişleri raporunda hiç öyle bir şey yoktu. “Su testisi su yolunda kırılır” a geldi. Biz böyle hak arayamayız bu basınçlar altında.

Ben sizlerin şimdiye kadar bu soruşturmayı güçleştirici, yolundan çıkarıcı hiçbir davranışınızı görmedim ve böyle bir şeyle asla itham etmiyorum. Ama bir siyasi heyetin giderek artan, kamuoyundan bizim alt komisyonumuz ve komisyonumuz üzerine yüklenmekte olan basıncı var. Bu basıncı geri çevirmek için sizin dirayetinize güvenmekten başka da elimizde bir şey yok. Ama hep beraberiz, her şey açıkta cereyan ediyor. Zaten karşı karşıya kaldığımız sorunları bir an önce ortaya koyacağız.

Benim diyeceğim, bu yayınlar belki de alt komisyonumuzun daha hızlı çalışmasını gerektirecektir. Komisyonumuzun da daha sık toplanıp duruma yön vermesi bu bakımdan gerekli olabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Sayın Metiner...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle şuna asla katılmıyorum: “Bu halk buna layıktır.” biçiminde özetlenebilecek bir Hükûmet yaklaşımı söz konusu değil. Hiçbir açıklamada olayın en başından itibaren Sayın Başbakanın ortaya koymuş olduğu tavırda da, Sayın İçişleri Bakanımızın tavrında da bunu bir şekilde çağrıştıracak hiçbir yan yok.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – O zaman dikkatli okumamışsınız açıklamaları.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Size de tavsiye ederim.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben okudum.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – İnsan hakları, insan yaşamı konusunda duyarlı olanlar başkaca cinayetlere de aynı ilkesellikle karşı çıkmalıydılar. Aksi takdirde inandırıcılıklarını yitirirler.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hangi cinayet olmuştur da, cinayete karşı...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Size cevap olsun diye söylemiyorum. Lütfen dinler misiniz...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben konuştuktan sonra...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Başkasının cinayetlerini savunmak size mi düştü bir İnsan Hakları mensubu olarak?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben cinayet mi savundum?

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ne peki? Ne cevap veriyorsunuz?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Cevap veriyorum çünkü dokundurmaya çalışıyorsunuz.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Siz Hükûmete dokundururken size cevap veremeyecek miyiz biz?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Veremeyeceksiniz.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ne demek veremeyeceğiz?

BAŞKAN – Ertuğrul Bey...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Siz Hükûmeti temsil etmiyorsunuz.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Evet, Hükûmeti temsil ediyoruz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hayır...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Partimizi de temsil ediyoruz, Hükûmetimizi de...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hükûmet kimlerden oluşuyor, biliyoruz.

BAŞKAN – Mehmet Bey, devam edin konuşmanıza.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sen de PKK'yı temsil ediyorsun o zaman.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Öyle mi diyorsun?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Evet.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Nereden bildin?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Her tarafından.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Aferin!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sana aferin!

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Uludere'de bir katliam yaşanmıştır ve bunun üstü örtülmemiştir. Parlamentoda bir komisyon, alt komisyon çalışmalarını sürdürmektedir. Burada benim dikkatimi çeken iki şey var: Birincisi, Yusuf Halaçoğlu'nun sözleri, ikincisi özel yetkili savcının tavrı. Sayın Halaçoğlu öyle bir sunum yaptılar ki zaten görüntüleri izleyen birisi olarak, bunların kaçakçı vatandaşlarımız olduğunu söylediler. Doğrusu kutlarım yani görüntülerde bu hemen anlaşılıyorsa o

zaman Sayın Halaçoğlu'nun burada vardığı sonuç şu: Genelkurmay komuta merkezindekiler bu vatandaşlarımızın kaçakçı olduklarını bile bile imha ettiler. Eğer burada kasıt unsuru varsa biz bu ülkenin vatandaşları olarak buna seyirci kalamayız. Sayın Halaçoğlu eğer bunu söylüyorsa yani "Ben bunu görebiliyorum, komuta kademesindekiler göremiyorlarsa, burada kasıtlı olarak kaçakçı vatandaşlarımız katledilmişlerdir." diyorsa -eğer söylediklerinizi doğru anlayabildiysem- bunu lütfen paylaşınız ve gerekçelerini de ortaya koyunuz, bunun üzerine hep birlikte gidelim. Kendi adıma ben bir kasıt olduğu kanaatinde değilim. Hiçbir insanın, ister Genelkurmay katında olsun ister başka bir katta olsun kaçakçı olduklarını bile bile bu insanları acımasız, hunharca katledebileceği kanaatinde değilim. Ergenekon sürecinde ordu içindeki yapılaşmalara herkesten daha fazla karşı çıkan biri olarak söylüyorum, askerin derin vesayetine herkesten daha ziyade karşı çıkan biri olarak söylüyorum. Ortada eğer böyle bir kasıt varsa Hocam, demek ki bizim artık çok daha başka sorgulama yapmamız gerekiyor.

İkincisi: İnsan Hakları Komisyonunun alt komisyonu olarak kurulan bir komisyondan hiç kimsenin bilgi kaçırmaya hakkı yoktur. Eğer özel yetkili savcılarımız soruşturmanın gizliliğini gerekçe göstererek bu Komisyona bilgi akışını engelliyorlarsa lütfen Parlamenti feshedelim, İnsan Hakları Komisyonu olarak çalışmalarımızı feshedelim. Gelsinler özel yetkili savcılar komisyonları da yönetsinler, Parlamenti de yönetsinler. Ben bir milletvekili olarak bunu kabul etmiyorum. Umarım bu bilgi doğru değildir.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Hocam, çok kısa, çünkü artık gündeme geçeceğiz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – "PKK Temsilcisi" lafını geri almasını istiyorum.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Mehmet Bey, siz de izlediniz.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – İzlemedim.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – İzlemediniz mi? İzlemiş olsaydınız o zaman şunu görürdünüz: Bakın, insanlar üç ayrı konvoy hâlinde gelip sınıra yerleştiler.

BAŞKAN – Hocam, detaya girmeyelim gene ya.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Çok kısa. İspat etmek açısından, kendisi de anlayacaktır bunu.

Bir grup şuraya yerleşti, bir grup buraya yerleşti, bir grup da şuraya yerleşti. Kırk beş dakika sonra bu grup üzerine bomba atıldı. Katırların üzerinden alevler çıktı, petrol kaçakçıları olduğu belliydi. Birinci bomba atıldıktan sonra ikinci gruptaki insanlar normalde, eğer teröristse, darmadağın olur arazi olurlar ve gerekli tedbirlerini alırlar. Bunlar tam tersine birbirlerine sokuldular, birbirlerine daha sıkı yaklaştılar.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ben bu sözlerinize cevap olsun diye söylemedim. Siz kasti olduğuna inanıyor musunuz, inanmıyor musunuz? Bu kadar.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Tabii ki. Ama bakın... Bunu söylüyorum.

İkincisinin üzerine bomba attılar...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ben de bir şeyde cevap vereyim. “Bu tür şeyler savaş süreçlerinde maalesef olabiliyor...”

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Bakın, ben söyledim “Hatalar işlenebilir.” dedim yalnız.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Hayır, hayır, bu sözü Pervin Buldan söylemiştir. Kulp İlçe Başkanımızın PKK terör örgütü tarafından kaçırılması olayıyla ilgili bir soruya verdiği yanıtta. O zaman birileri de çıkar der ki “Uludere olayında da, bir savaş sürecinde bunlar olabilir, değerlendirme hatasıdır.” vesaire.

Benim ilkesellik dediğim şey burada ortaya çıkıyor. Yani siz bir tür cinayet olduğunda meşrulaştırıcı bir argüman kullanacaksınız, “Savaş süreçlerinde bunlar olabilir.” diyeceksiniz, ama Uludere konusunda henüz yetkili mahkemeler bir karar vermemişken bile politik istismara yöneleceksiniz. Bunun ilkesellikle bir alakası yok, sahici insan hakları savunuculuğuyla da alakası yok.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Onların sözleri beni ilgilendirmiyor. Ama ikinci konvoyun üzerine atılan bombaya rağmen hâlâ üçüncü konvoy yerinde duruyorsa ve kaçmıyorsa veyahut da mevzilenmiyorsa bu insanların terörist olduğunu nasıl söyleyebilirsiniz?

BAŞKAN – Hocam, tamam, teşekkür ederiz.

Ertuğrul Bey, çok kısa bir şekilde; ne diyorsunuz?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Bu tamamen usule aykırı ve ben “PKK sözcüsü” niye oluyorum? PKK'nin sözcüleri var, bana ihtiyaçları yok.

BAŞKAN – O, bir milletvekilinin olmaması gereken böyle bir şeyin, evet.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – O zaman bu laf nasıl söyleniyor? Sözü geri almasını istiyorum.

BAŞKAN – Bir açıklama yapacak mısınız, yoksa...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bugüne kadar BDP olarak PKK'nın işlediği hiçbir cinayeti eleştirmedikleri gibi, savunur görünmeleri dolayısıyla kendilerini öyle gördüğümü ifade etmek istedim, geri almayı da düşünmüyorum.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – O zaman...

BAŞKAN – Tamam, bu tartışma...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Mesela pazar günü Şırnak'a başsağılığına gittik, Şırnak İl Başkan Yardımcımız siyasi bir cinayete kurban gitti. Daha bir kez bile bu cinayetin kınandığını

duymadım. Kulp İlçe Başkanımız PKK tarafından kaçırıldı. Kaçırıldığı kendi İnternet sitelerinden yayınlandı, bunun daha kınandığını, insan haklarına aykırı olduğunu ağızlarından duymadım. Bunu bekliyoruz, hâlâ bekliyoruz. Kulp İlçe Başkanının kaçırılmasının kınanmasını istiyoruz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Kınamaya yetkili olan ben değilim. Parti yönetiminin heyetleri var. Bu sözü size iade ediyorum. Ben de sizi suçluyorum cinayetlerle.

BAŞKAN – Sanırım rapor üzerinde başkaca bir görüş yok.

Kadına ve aile bireylerine yönelik şiddetin önlenmesine yönelik kurulan alt komisyonumuzun raporunu oylarınıza sunuyorum muhalefet şerhleriyle birlikte: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporumuz kabul edilmiştir.

Şimdi, gündemimizin 2'nci maddesine geçiyoruz; Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı.

Sayın Müsteşarım, hoş geldiniz.

Değerli arkadaşlar, bugün görüşeceğimiz kanun tasarısını Komisyonumuz bildiğiniz üzere tali komisyon olarak görüşüyor. Uzunca da bir kanun. Bu kanunu inşallah Meclis tatile girmeden Genel Kuruldan çıkarma arzusunda ve hedefindeyiz. O bakımdan, asli komisyon olan İçişleri Komisyonu da bir an önce görüşmek istiyor. Bizim ancak bu hafta görüşme imkânımız olduğundan dolayı, sadece geneli üzerinde görüşlerini alacağız. Tabii içeriğine yönelik olacak ama geneli üzerinde görüşlerinizi alacağız, Komisyon uzmanlarımız bu görüşlerinizi not alacak ve bir komisyon raporu olarak asli komisyona, yani İçişleri Komisyonuna gönderecek.

Değerli arkadaşlar, aslında bizim bu Komisyonumuzun, İnsan Hakları Komisyonumuzun dönem boyunca kapatmadığı ve sürekli çalışmalara açık tuttuğu bir komisyon var, bu da mültecilerle ve sığınmacılarla ilgili bir alt komisyonumuz. Bu komisyonumuz daha geçen hafta İstanbul, Edirne, Kırklareli'de incelemelerde bulundu. Sanıyorum raporu da kısa bir süre içerisinde Komisyonumuza ibraz edecek. Neden açık tutuyoruz bu konuyu? Çünkü, Türkiye bir göç ülkesi. Tarihten beri baktığımızda ta Orta Asya'dan beri göç eden bir milletiz. Daha sonraki aşamalarda Batı'ya doğru, Balkanlara doğru bir göçümüz var. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ve Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya tersine bir göç olmuş. 1950-60'lı yıllardan sonra da bu sefer, tekrar, ekonomik sebeplerle bir göç olgusu oluşmuş. Belki son yıllara kadar Türkiye bir geçiş ülkesi olarak bu göçten etkilenmekteydi, ancak ülkemizin katettiği ekonomik mesafe artık ülkemizi bir hedef ülke hâline getirmiştir. Komşularımız, akrabalarımız, dostlarımız bu ekonomik pastadan tabii olarak pay almak istemektedirler. O bakımdan bizim uluslararası standartlara uygun dört başı mamur bir göç yasasına ihtiyacımız var idi. Bakanlığımız böyle bir göç yasasını hazırladığı için ben kendilerine teşekkür ediyorum, emeği geçen bürokratlara da teşekkür ediyorum. Belki de tam zamanında yetişti bu kanun tasarısı. Çünkü bu göç olgusunu kavrayıp buna göre yeni mevzuat iliştiirmemiz lazım, yeni teşkilatlar

kurmamız lazım, her şeyden önce insanımızın bakış açısını değiştirmemiz lazım. Ülkemize gelecek olan bu göçü iyi yönlendirirsek ülkemiz için bu artı bir değer olarak ortaya çıkacaktır. Ama bu göç olgusunu iyi yönetemezsek maalesef bizim toplumumuzda bir sıkıntı olarak ortaya çıkacaktır. Belki dostlarımızla, akrabalarımızla, komşularımızla aramızı da bozacaktır. Bu kadar önemli bir konuyu tam zamanında Bakanlığımız ele aldığı için ve böyle bir kanun tasarısını sevk ettiği için ben kendilerini tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum.

Şimdi, dediğim gibi, kanunun geneli üzerinde önerilerinizi alacağız, ondan sonra da Komisyon uzmanlarımız bunu komisyon raporu olarak hazırlayacaklar ve esas komisyona, İçişleri Komisyonuna sunacaklar.

Aslında dediğim gibi sözlerimin başında, bir alt komisyonumuz var. Alt komisyon Başkanı da Samsun Milletvekilimiz Sayın Cemal Yılmaz Demir. Ona söz vermeden önce, kanunun geneli üzerinde birkaç izahat yapması için değerli bürokratlarımıza söz vereceğim.

Sayın Müsteşarım, buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MURAT KOCA – Sayın Başkanım, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun değerli üyeleri; şahsım ve Bakanlık mensubu arkadaşlarım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkeler arasında artan insan hareketleri göç konularının önemini her geçen gün artırmaktadır. Söz konusu insan hareketleri, ekonomik, sosyal ve siyasal birçok nedene dayanabilmektedir. İnsanlar, vatandaşı oldukları veya yaşadıkları ülkelerden çeşitli nedenlerle ayrılarak, farklı bir ülkeye göç etmekte, oralara yerleşmekte, iş kurmakta veya koruma talep etmektedir. Bu durumdaki yabancıların iş ve işlemleri ile göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti gibi örgütlü suçlarla doğrudan bağlantılı olan düzensiz göçe konu insan hareketleri, tüm dünyayı olduğu gibi ülkemizi de yakından ilgilendirmektedir. Ülkemiz, coğrafi, stratejik konumu nedeniyle, tarih içerisinde önemli göç akınlarıyla karşı karşıya kalmış, kalmaya da devam etmektedir. Nitekim, ülkemize çeşitli amaçlarla gelen yabancıların sayılarında her geçen gün önemli artışlar olduğu görülmektedir.

Göç alanı, ulusal ve uluslararası düzeyde iş birliği gerektiren, çok boyutlu, Türkiye'nin ekonomik, sosyokültürel ve demografik yapısıyla birlikte kamu düzenini derinden ilgilendiren bir konudur.

AİHM'nin ülkemiz aleyhine vermiş olduğu son dönem kararları, göç ve iltica alanında yasal düzenlemelerin yapılmasını elzem kılmıştır. Bununla birlikte Avrupa Birliği ile yürütülen müzakereler sürecinde "Adalet, Özgürlük ve Güvenlik" başlıklı 24'üncü Fasal kapsamında yer alan "iltica ve göç" konusunun önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'nin göç yönetimi alanında taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve AB müktesebatıyla uyumlu göç ve iltica mevzuat altyapısının oluşturulması son derece önemlidir.

Yasal ve yasa dışı yollarla gerçekleşen göç hareketlerini düzenleyen mevzuat ve kurumsal altyapımız, ülkemizin bugünkü ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Yasal ve yasa dışı göç alanını düzenleyen temel iki kanunumuz olan 5682 sayılı Pasaport Kanunu ile 5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun 1950 tarihlidir. Bu kanunların yürürlüğe girmesinden sonra 1953 yılında hudut kapılarımızdan ülkemize giriş yapan yabancı sayısı 91.114 iken 2011 yılında bu rakam 29 milyon 362 bin 434'e ulaşmıştır. Biraz önce hesap yaptım, yaklaşık altmış yıllık sürede 322 kat artmış; bu kayıtlara geçen, bir de gayri yasal olarak belki tespit edemediklerimiz de var, o zaman rakamın daha da yüksek olduğu düşünülmekte. Yabancılara sınırlı haklar tanıyan bu iki kanunun dışında kanun seviyesinde göç olgusunun çok boyutlu olmasının gerektirdiği kapsamlı düzenlemeler bulunmamaktadır. Anayasa'mızın 16'ncı maddesine göre, yabancıların temel hak ve hürriyetleri milletler arası hukuka uygun olarak ancak kanunla sınırlandırılabilirken, bugün yabancılara yönelik işlemler genel olarak ikincil düzenlemelerle yönetilmektedir.

Uluslararası koruma alanında, kanun düzeyinde genel bir düzenlememiz bulunmamaktadır, yani yasanın ikinci boyutu, uluslararası koruma boyutu.

Ayrıca dünyadaki örneklerine uygun stratejilerin geliştirildiği, insan hakları odaklı, yönetilebilir, kurumsal bir yapılanmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Zira bugün tasarının düzenlediği görevler ve hizmetler Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Geçtiğimiz aylarda bu Daire Başkanlığımızı teftiş eden mülkiye müfettişlerimiz, Emniyet Genel Müdürlüğüne gelen evrakın yüzde 40'ından fazlasının sadece bu daire başkanlığıyla ilgili olduğunu ifade etmişlerdir. Yine, yürütülen işlemlerle ilgili yasal altyapı eksik olduğu için bu Daire Başkanlığı çok sık genelgeler çıkarmak zorunda kalmaktadır. Mesela uygulamanın temel dayanaklarından birisini oluşturan "Yabancıların İkamet İzinleri" konulu 2 Nisan 2004 tarihli 2004/63 sayılı Genelge tam elli dokuz sayfadır ve bu genelgeyle 1998-2004 dönemini kapsayan yaklaşık altı yıllık dönemde yürürlüğe konulan kırk beş genelge yürürlükten kaldırılarak hepsi birleştirilmiştir ama takdirlerinize sunarım, elli dokuz sayfalık bir genelge efendim. Yine bir başka genelge 2006 tarihli, bu da yirmi beş sayfa. Öte yandan 94 tarihli, 94/6169 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren, ismi çok uzun olan -otuz dört kelimelik- bir yönetmeliğimiz var ama "İltica Yönetmeliği" diyelim kısaca. Bunda da ben baktım, maalesef yönetmeliğimizin yasal dayanağı yok. Malumunuz, Anayasa'mıza göre yönetmelikler kanunların uygulamasını göstermek üzere düzenlenir ama burada da böyle yasal dayanağı olmayan bir yönetmeliğimiz var.

Kısaca belirtilen nedenlerle göç alanında yeni bir kurumsal yapılanmayı mümkün kılan, göç ve uluslararası koruma alanını ayrıntılı şekilde düzenleyen bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile birlikte, daha çok ikincil veya idari düzenlemelerle yürütülen göç ve uluslararası koruma alanı, kanun ve bu kanun temelinde hazırlanacak düzenlemelerle yürütülmeye başlanacaktır. Böylece, uluslararası insan hakları standartlarına uyumlu göç ve uluslararası koruma sistemi, kurumsal yapılanmayla birlikte hayata geçirilmiş olacaktır. Kanunla birlikte ülkemizin kısa ve uzun dönemli göç politika ve stratejilerinin belirlenmesine imkân tanınacaktır.

Yasal göç alanını oluşturan çalışma ve ikamet izinleri ile vize işlemlerinde, etkin ve sistematik bir yapı getirilerek, bürokratik işlemler olabildiğince azaltılarak tutarlılık ve güvene dayalı bir göç yönetimi anlayışının hâkim kılınması sağlanacaktır. Bu amaçla, göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulması yasayla öngörülmektedir.

Tasarı ile yabancılar hakkında alınacak sınır dışı ve idari gözetim kararları için hukuki zemin oluşturulacaktır. Bunun sonucunda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin bu alandaki hükümleriyle tam uyum sağlanarak ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının önüne geçilmesi öngörülmektedir.

Ülkemizin uluslararası koruma alanındaki mevzuat ve uygulamaları, AB mevzuatı ile 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne uyumlu hâle gelecektir. Başvuru sahipleri ve uluslararası korumadan faydalanan kişilerin temel insani hak ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir uluslararası koruma sistemi oluşturulacaktır.

İnsan ticaretiyle mücadele konusu uluslararası alanda da takip edilmekte ve ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Bu nedenlerle, insan ticareti mağdurlarının korunması ve bu mağdurların korunmasında önemli rol oynayacak sığınma evlerinin işletilmesi ihtiyaçlarının yeni oluşturulacak birim tarafından etkin bir şekilde yerine getirilmesi sağlanacaktır.

Bu kanunla, insan hakları temelinde, özgürlük ve güvenlik alanındaki hassas dengenin korunduğu, AB müktesebatı ve uluslararası sözleşmelere uyumlu, etkin ve yönetilebilir bir göç sistemi kurulmuş olacaktır.

Sonuç olarak, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı'nın insan hakları alanında önemli bir boşluğu dolduracağı değerlendirilmektedir.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Demir, buyurun.

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyelerimiz; Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı'yla ilgili hazırlanan çalışmalarla ilgili bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Küreselleşmeyle birlikte yoğunluk kazanan insan hareketleri, insan haklarıyla yakından ilgilidir. Zira söz konusu insan hareketleri siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel öğelerden oluşan çok boyutlu bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek ekonomik faktörler yüzünden yasa dışı göç etmeye çalışan yabancıların içine düştüğü durumlar gerekse de çeşitli korkularla ülkesini terk etmek zorunda kalan kişilerin karşılaştıkları zor durum, göç ve iltica alanının insan hakları temelli bir yaklaşımla yönetilmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Yabancıların temel hak ve hürriyetleri Anayasa'nın "Yabancıların Durumu" başlıklı 16'ncı maddesine göre, milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlandırılabilir. Ülkemizde hâlen bu uygulamalar ikincil düzenlemelerle yerine getirilmekte, bu nedenle de insan hakları hukuku için son derece önemli olan "kanunilik ve belirlilik" ilkesinin gözetilmediği görülmektedir.

Örneğin 15/7/1950 tarihli, 5683 sayılı Yabancıların İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun, ikamet izinlerinin amacı ve süresi hakkında ayrıntılı kurallar içermemekte, bu boşluklar İçişleri Bakanlığı genelgeleri ile doldurulmaya çalışılmaktadır. Bu düzenlemelerden etkilenen yabancıların veya vatansız kişilerin kendilerine verilen ikamet izinlerinin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini gerektiren ve "belirlilik şartı" olarak nitelendirilen ilkeye göre, yasanın uygulanmasında idari takdirin kapsamının, bireyleri keyfi ve öngöremeyecekleri müdahalelerden koruyacak düzeyde açıklıkla yazılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

İlgili tasarıyla birlikte kanun düzeyinde, yabancıların temel hak ve hürriyetlerinin güvence altına alınmasıyla birlikte idari uygulamalarda da istikrarın sağlanmasına yardımcı olunacağı, böylece yabancıların uğrayacağı insan hakları ihlallerine karşı önemli bir adım atılacağı değerlendirilmektedir.

Benzer bir şekilde, yabancılarla ilişkin iş ve işlemlerin 1924 Anayasası döneminde çıkarılan ve o Anayasa'nın lafzı ve ruhunu yansıtan 5682 sayılı Pasaport Kanunu ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun ile yürütüldüğü görülmektedir. 1950 tarihli bu iki temel kanun insan hakları hukukunun belli başlı uluslararası belgelerinin kabul edildiği tarihlerden önce çıkarılmıştır. Bu nedenden ötürü söz konusu kanunların günümüzün ihtiyaçlarını ve insan hakları standartlarını karşılamadığı, dolayısıyla, taraf olduğumuz ikili ya da çok taraflı sözleşme hükümlerinden kaynaklanan yükümlülüklerimizin yerine getirilmesini de güçleştirdiği tespit edilmiştir.

Ülkemizde mülteci ve sığınmacılara ilişkin işlemlere ve bu kişilerin haklarına yer veren kanun seviyesinde bir düzenleme bulunmaması sebebiyle mülteci ve sığınmacıların temel hak ve

hürriyetlere erişiminde önemli sorunlar yaşandığı hususunda ülkemiz ciddi eleştirilere maruz kalmaktadır.

Özellikle son on beş yılda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ülkemiz aleyhine verdiği kararlarda, yabancıların temel hak ve hürriyetlere erişiminde sorunlar yaşandığı, ciddi hak ihlallerinin meydana geldiği ifade edilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin son dönem kararlarıyla, Türk hukukunda sınır dışı kararlarına karşı dava açılmasının sınır dışı işlemini durdurmadığına işaretle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 13'üncü maddesinde belirtilen "etkin çare" hükmünün ihlal edildiği ve iç hukuk yollarının etkin çare sunmadığı, bu nedenle AİHM'e başvurularda iç hukuk yollarının tüketilmesi zorunluluğunun aranmayacağı hükme bağlanmıştır. Bahse konu kararlarda, Türkiye'de yabancılar hakkında sınır dışı etme amacıyla idari gözetim kararının verilmesi veya uzatılmasını düzenleyen hükümlerin bulunmadığına, idari gözetimlerin tamamen hukuksuz olduğuna vurgu yapılmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 22/09/2009 tarihli "Abdulkhani ve Karımnia-Türkiye" kararı, iltica ve göç sistemimiz açısından son derece önemli ve öncü bir karardır. Bu karar ve benzeri on üç davada Mahkeme, ülkemizi vergiler ve faiz dışında 287 bin euro tazminat ile masraf ödenmesi cezasına mahkûm etmiştir. Son üç yılda Mahkeme, Sözleşme'nin 3'üncü maddesine aykırılıktan 13, 5'inci maddesine aykırılıktan 11 ve 13'üncü maddesine aykırılıktan 6 ihlal kararı vermiştir.

AİHM'in tespit ettiği hukuki boşlukların ve eksikliklerin Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı tarafından giderileceği düşünülmektedir. Gelecekte göç ve iltica alanında AİHM tarafından ülkemiz aleyhine verilebilecek kararların önüne geçilmesi bakımından bahse konu tasarılarında gerekli düzenlemelerin yapıldığı gözlemlenmektedir.

Bununla birlikte, bahse konu tasarısı Avrupa Birliği müktesebatıyla uyum konusunda da önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Zira ülkemizin Avrupa Birliğiyle yürüttüğü müzakereler çerçevesinde "Adalet, Özgürlük ve Güvenlik" başlıklı 24'üncü Fasılda iltica ve göç konuları önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Nitekim AB müktesebatıyla uyum için son on yılda kabul edilen ulusal belgelerin, Avrupa Uyum Müktesebatına Uyum Programı, göç ve iltica alanına dair ortak vurgusunun, yeni yabancılar ve iltica yasası ile bu konulardaki usul ve işlemleri tek bir elden yürütebilecek ve gerektiğinde göç konusunda politika üretecek bir ihtisas biriminin oluşturulması yönünde olduğu görülmektedir.

Bahse konu tasarımın Komisyonumuzun temel çalışma alanı olan insan haklarıyla ilgili önemli standartlar getirdiği memnuniyetle görülmektedir.

Yasal göçle ilgili olarak, ikamet izinlerinin sınıflandırılması, her biri için özel şart ve yükümlülükler getirilmesi, bu izinlerden doğan hakların açıkça belirtilmesi önemlidir. Bu tasarıyla birlikte, Türkiye'nin ilk imzacı ülke olduğu 11/05/2011 tarihli Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi

Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi' nin 59' uncu maddesine uygun olarak aile içi şiddet gören ve Türk vatandaşı eşi ölen yabancılar ve çocuklarının ikamet izni haklarıyla ilgili pozitif ayrıcalıklar getirildiği görülmektedir. Uzun süredir ülkemizde ikamet etmekte olan yabancılara uzun dönem ikamet izni verileceği ve bu yabancılara erişebileceği insan hakları standartlarının da yükseltileceği kolaylıkla söylenebilir.

Yine aynı tasarıyla birlikte, Avrupa Birliği müktesebatına uygun olarak Türkiye'deki yabancı öğrencilere öğrenimleri sırasında çalışma hakkı da tanınabilmesi mümkün hale gelmektedir. Artık sadece geçiş değil, hedef ülke hâline de gelen ülkemizde bu düzenlemelere ihtiyacımız vardır ve ihtiyacımız olan düzenlemeler bu tasarıda gözetilmiştir.

Son zamanlarda dünyada artan insan hareketleri sebebiyle ev sahibi toplumlarda yabancı düşmanlığının ve ırkçılığın arttığı gözlemlenmektedir. Çoğunlukla insan hakları ihlallerine yol açan bu tahammülsüzlüğe karşı entegrasyon politikalarının benimsendiği görülmektedir. Ancak, söz konusu politikalar, zorunluluk temelinde geliştirildiğinden hoşgörü eksikliğine sebep olmaktadır. Bu tespitten hareketle bahse konu tasarıda, yabancılar ile toplumun hoşgörü içinde birlikte yaşamaları, gönüllülüğü esas alan uyum süreçlerinin öngörülmesi, yıllardan beridir yurt dışındaki vatandaşlarımızın bu çerçevede yaşadığı sıkıntıları gözeterek örnek düzenleme yapma anlayışının yansıtılması açısından son derece olumludur.

Göç çok boyutlu bir olgudur. Vatansızların durumu ve insan ticareti suçundan mağdur olan yabancıların, göç süreçleri içerisinde insan hakları ihlallerine maruz kaldığı eleştirilerine karşın, bahse konu tasarıyla birlikte vatansız kişilerin hakları ilk defa bir kanunda belirlenmiş olacaktır. Ayrıca yabancı insan ticareti mağdurlarına, yaşadıkları travmadan kurtulabilmeleri için koruyucu ve destekleyici her türlü tedbirin alındığının görülmesi son derece önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'ye karşı AIHM kararlarının en önemli vurgusu Türk hukukunun sınır dışı edilmek üzere idari gözetim için bir yasal dayanak sunmadığı ve sınır dışı işlemlerine karşı etkin çare oluşturmadığıdır. Bu kararlara istinaden tasarinin 53' üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sınır dışı kararına karşı mahkemelere yapılacak itirazların mahkeme sonuçlanıncaya kadar sınır dışı işlemlerini durduracağı hükmü, ülkemizde yabancıların insan haklarının hukuk güvencesine alınması açısından son derece önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Aynı şekilde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin mutlak addettiği 3' üncü maddesinin gerektirdiği ek tedbirlerin de ilgili tasarıda dikkate alındığı görülmektedir.

Bu bağlamda "yabancıların zulüm göreceği yerlere geri gönderilmemesi" ilkesi tasarinin 4' üncü maddesinde "geri göndermeme" ilkesi olarak yer almış, 64' üncü maddesinde ise "ülkesine gönderildiği takdirde işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak

kişilere" uluslararası hukukta kabul gören bir uluslararası koruma türü olarak "ikincil koruma" statüsü verileceği ilk defa kanun seviyesinde düzenlenmiştir.

Yabancılar içinde ciddi sağlık sorunları yaşayanlar, psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet mağdurları gibi özel ihtiyaç sahibi yabancıların sınır dışı edilemeyeceği güvencesi hüküm altına alınan diğer önemli konu olarak değerlendirilmektedir.

Komisyonumuzun 01/06/2010 tarihli Türkiye'de Bulunan Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasa Dışı Göçmenlerin Sorunlarını İnceleme Raporu'nda, mevzuat ve uygulamada, mülteci statüsü ile mültecilerin hak ve sorumluklarının tutarlı ve nesnel bir tanımının temel alınmasını sağlamak ve uygulamak amacıyla gerekli yasal, idari ve fiziksel altyapı ile kurumsal düzenlemeler yapılması gerektiği vurgulanmaktaydı. Komisyonumuzun belirttiği ilkeler çerçevesinde ilgili tasarıda ilk defa uluslararası korumadan faydalanan kişilerin temel insani hak ve hürriyetlerinin güvence altına alındığı, AB müktesebatına ve uluslararası insan hakları standartlarına uygun bir uluslararası koruma sistemi oluşturulduğu Komisyon raporumuzda belirtilen hususların karşılanması açısından önemle belirtilmeye değer bulunmuştur.

Bu bağlamda, ilk defa kanun seviyesinde uluslararası koruma türlerinin belirlendiği, bununla birlikte ülkemizin, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ni ve 1967 tarihli ek protokolünde bulunan coğrafi kısıtlamayı muhafaza ettiği görülmektedir. Ancak, haklar bakımından, başvuruları coğrafi kısıtlama kapsamında değerlendirilen yabancılara da mülteci statüsü alanlara sağlanan hakların neredeyse tamamı tanınmaktadır. Ülkemizin başvuru ve uluslararası statü sahiplerinden alınan ikamet tezkeresi harçları hususunda ciddi eleştirilere maruz kaldığı bilinmektedir. İkamet harçlarını ödeyemeyen başvuru ve uluslararası koruma statüsü sahiplerinin, ikamet tezkeresi alamadıkları ve kendilerine sağlanan hak ve imkânlarla erişemedikleri bilinmektedir. İlgili tasarıyla başvuru ve uluslararası koruma statüsü sahipleri ikamet tezkeresinden muaf tutulacağından, gerek Komisyonumuzun yerinde incelemeleri gerekse Komisyonumuza yapılan başvurularda önemli bir sorun olarak ifade edilen harç ve buna bağlı problemleri de ortadan kaldıracak değerlendirilmektedir.

Yine tasarıyla, refakatsiz çocuklar başta olmak üzere, özel ihtiyaç sahipleri için özel koruma mekanizmalarının uluslararası standartlara uygun şekilde oluşturulması, ülkemizde insan haklarının gelişmesi açısından önemli bir aşama olarak değerlendirilmektedir.

Özellikle son dönemde Suriye'de yaşanan olaylar nedeniyle karşı karşıya kaldığımız kitlesel akın durumu da konunun önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Bu bağlamda ilgili tasarı, kitlesel akın durumlarında sağlanacak korumayı ve statüyü de düzenlemektedir.

Yine ilgili tasarıda usule ilişkin önemli düzenlemeler ve güvenceler de getirildiği görülmektedir. Kanunda belirtilen tüm idari iş ve işlemlerle ilgili olarak, yabancıların bilgilendirilmesinin esas olması bunların başındadır.

Yine ilgili tasarıda "etkin çare" için olmazsa olmaz sayılan idareye ve mahkemelere itiraz usulleri de açık ve aynı zamanda yol gösterici şekilde kaleme alınmıştır.

Bunlara ilave olarak kurumsal ve idari açıdan değerlendirildiğinde, göç yönetimi alanında dünyadaki örneklerine uygun olarak stratejilerin belirlendiği, insan hakları temelli, yönetilebilir, kurumsal bir yapılanma gereksinimi bulunmaktadır. İhtisaslaşmış bir yapılanma göç alanına insan hakları bakış açısının gerektirdiği bütüncül yaklaşımı sergileyebilecek, politika hazırlanması sürecinde üniversiteler, STK'lar ve ilgili diğer ulusal ve uluslararası kuruluşlara yakın iş birliği sağlayabilecektir.

İlgili tasarıyla, oluşturulması öngörülen Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, AB müktesebatının ve en iyi uygulamaların izlenmesi ve bölgesel gelişmelerin takibini de üstlenebilecektir.

Komisyonumuz çalışmalarında ve Komisyonumuza başvurularda en çok dile getirilen hususlardan biri olarak gereksiz bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azaltılması ile ilgili olarak da ilgili tasarı, ikamet izni başvurularının esas olarak ülke dışından yapılmasını hükmetmektedir. Bu sayede, ikamet izni talepleri reddedilenler yurtdışında bulunacağından, bu kişilerin Türkiye'ye geldikten sonra sınır dışı edilmesi söz konusu olmayacak, dolayısıyla sınır dışı işlemlerine ilişkin külfet önemli ölçüde ortadan kalkacaktır.

Keza, vize veya ikamet sürelerini ihlal eden kişilere yönelik Türkiye'yi terke davet uygulaması sayesinde maliyetlerin azaltılacağı değerlendirilmektedir. Zira davete uyan yabancılar kendi rızalarıyla ülkeyi terk edecek, böylece bu kişilerin zorla sınır dışı edilmeleri söz konusu olmayacaktır.

İlgili tasarinın ülke içinde bürokratik işlemleri azaltmak için getirdiği bir diğer yenilik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 4817 sayılı yasa uyarınca verilen çalışma izinlerinin ikamet izni yerine geçerli olmasıdır. Böylelikle yabancıların çalışma izni aldıktan sonra ayrıca Türkiye'de İçişleri Bakanlığına ikamet izni için başvurma zorunluluğu ortadan kalkacağından ülke içindeki bürokrasi önemli ölçüde azaltılacağı gibi iş kaybının da önüne geçileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, ilgili tasarinın insan hakları alanında önemli bir boşluğu dolduracağı ve Komisyonumuzun 1/6/2010 tarihli Türkiye'de Bulunan Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasa Dışı Göçmenlerin Sorunlarını İnceleme Raporu'nda belirtilen, yabancılara yönelik bakış açısının "güvenlik ve ekonomi odaklı" olmaktan çıkarılarak "insan hakları odaklı" bir bakış açısına dönüştürülmesi yönünde önemli bir düzenleme olduğu değerlendirilmektedir.

Bütün bunların yanında tasarıda yeniden değerlendirilmesi gerektiğini düşündüğümüz bazı hususlar bulunmaktadır. Bunları şu şekilde özetle ifade etmek istiyorum.

Birincisi, tasarinın 4'üncü maddesi, geri gönderme yasağını düzenlemektedir. Burada yer alan (2) numaralı fıkranın çıkartılmasının insan hakları ve uluslararası hukuk açısından gerekli olduğu

kanaatini taşımaktayız. Buna neden olarak şunu ifade etmek gerekir: Yabancılar ve uluslararası koruma kanunu taslağının 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının, Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair 1967 Protokolüyle değişik 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme'nin 33'üncü maddesinin 1'inci fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi çerçevesinde Anayasa'nın 90'ıncı maddesi uyarınca düzenlendiği görülmektedir.

Cenevre Sözleşmesinin 33/1 maddesinde geri göndermeye engel olarak öngörülen "hayat ya da özgürlüğe yönelik tehdit" ile aynı Sözleşme'nin 1A/2 maddesindeki mülteci tanımının çekirdeğini oluşturan "haklı zulüm korkusu" kavramları arasında bir benzeşmeden söz edilebilir. Bu nedenle, 33/1 maddesindeki "hayat ya da özgürlüğün tehdit altında olması" ifadesi, mülteci ya da sığınmacıların "haklı zulüm korkusu" hissettiği ülkeleri kapsayacak şekilde yorumlanmalıdır. Hayat ya da özgürlüğün tehdit altında olması, bir mülteci ya da sığınmacının haklı zulüm korkusu altında olduğu, işkence, zalimane, gayri insani ya da aşağılayıcı muamele ya da ceza görme yolunda gerçek bir riske maruz bulunduğu ya da hayatı, fiziksel bütünlüğü veya özgürlüğüne yönelik diğer tehditlerle karşılaştığı durumları kapsayacak şekilde anlaşılmalıdır. Bunu özetle geçeyim.

İki, bir diğer husus, 22'nci maddede yer alan gereksiz olduğu düşünülen bir fıkra olarak ifade edilebilir. 22'nci madde, Türkiye içinden yapılabilecek ikamet izni başvurularını düzenlemekte olup, (1)'inci fıkrada ikamet izni başvurularının valiliklere yapılabileceği hâller düzenlenmektedir. Burada yer alan (i) bendine gerek olmadığı düşünülmektedir. Çünkü valiliklere başvuru zaten ancak (b) bendinde belirtilen nedenle ve istisnai olarak mümkün olduğuna göre (i) bendinin madde metninden çıkarılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Üçüncü öneri: Bir diğer husus ise "Öğrenci İkamet İzni" başlıklı 38'inci maddeyle ilgilidir. Burada madde bütünlüğünün sağlanması, dilinin sadeleştirilmesi ve madde içi tekrarlardan kaçınılması açısından (1)'inci fıkrada yer alan "bir yıllık sürelerle" ibaresi ile "ve uzatılır" ibaresinin çıkarılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Dördüncü olarak da, son olarak 56'ncı maddede yer alan, Türkiye'yi terke davet maddesinde yer alan, Türkiye'yi terke davet için yedi günden az olmamak üzere otuz güne kadar süre tanınacağı görülmektedir. Bu sürenin uygulamada uygulanabilir bir süre olması açısından ve terke davet edilene bir ölçüde daha uygun bir asgari süre verilebilmesi açısından on beş günden az olmamak üzere düzenlenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Kanaatimiz bunlardır.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Detaylı bir bilgi oldu.

Sayın Halaçoğlu, sizin söz talebiniz var galiba.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim.

Gerçekten gerekli olan bir kanun. Bu, biliyorsunuz, Osmanlı Devleti zamanında da birtakım göç ve göçmen meseleleri gündeme gelmişti. Ahmet Cevat Eren tarafından “Göç ve Göçmen Meseleleri” diye bir kitap var ve ilk göçmen komisyonu da kurulmuştu Tanzimat Dönemi’nden sonra.

Türkiye, bugün, yine aynı konuma aşağı yukarı düşmektedir. Hem ekonomik krizler -Avrupa da dâhil buna, bunun içerisine- hem açlık meseleleri sebebiyle gerek Afrika’da ve diğer ülkelerden muhakkak ki Türkiye’ye yine önemli göçler söz konusu olacaktır. Onun için hukuki bir zemin üzerine oturtulması da son derece önemlidir.

Benim sadece sizlerle paylaşmak istediğim bir iki husus var. İnceledim ama Ankara dışından yeni geldiğim için tam detaylı inceleyemedim, içerisinde var mı bilmiyorum ama bunları paylaşmak istiyorum, yoksa bunların yer almasında büyük fayda görüyorum.

Birincisi, biliyorsunuz, yabancılara toprak satışıyla ilgili bir kanun çıktı geçen günlerde. Şimdi, bu toprak satın alanlar hangi statüde tutulacak yani uzun süreli ikamette mi, kısa süreli mi, nasıl bir statüde? Bunlar beş yıl süreyle oturduktan sonra Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına hangi statüde geçebilirler, geçemezler? Bununla ilgili muhakkak burada yer alan bir husus olması lazım.

Yine, hep gözden kaçan, Toprak Satışı Kanunu çıkarken de gözden kaçan bir husus vardı. Bu da 1923’te Lozan Anlaşması sonrasında bir mübadele anlaşması imzalandı ve Türkiye ve Yunanistan’dan karşılıklı olarak insanlar tasfiye taleplerini hazırlamak suretiyle göç ettirildi. Yani bu tasfiye taleplerini şu anlama geliyor: Türklerin, diyelim ki Selanik bölgesindeki arazileri bir komisyon tarafından bedelleri belirlenmek suretiyle ödendi ve bunlar bunun bedelini tümüyle alarak tamamen tasfiye ettiler, orayı bıraktılar. Aynı şekilde buradaki Rumlar da, İstanbul dışındaki Rumlar da aynı şekilde gittiler ve bunların bir daha bu toprakları satın almaları yasak. Mesela, bu, kanunda yer almadı, yabancılara mülk satışıyla ilgili kanunda yer almadı. Hâlbuki uluslararası anlaşmaya göre yasak yani Türkler gidip buradan o toprakları yeniden satın alamayacaklar, Rumlar da Türkiye’den aynı toprakları satın alamayacaklar.

Şimdi, bunlar tapu kayıtlarında muhakkak var, bir de cumhuriyet arşivinde tasfiye taleplerinin bir örneği var çünkü üç nüsha hazırlandı bunlar. Bir nüsha Rumlara verildi, bir nüsha Türkiye’ye verildi, bir nüsha da Yunanistan’a verildi. Aynı şey Türkiye için de geçerli. Dolayısıyla bunların hangi araziler oldukları belli. Bu gibi kişiler ve bu ailelerden gelenlere aynı şekilde oturma izni ve toprak alma izni verilmesi mümkün değil. Dolayısıyla bunların göz önüne alınması lazım burada.

Yine üçüncü bir konu, muhtemelen vardır, burada yer alıyor, Türk asıllı olup da diğer ülkelerin vatandaşları sıfatını taşıyanların Türkiye’ye gelmeleri, iltica etmeleri, göç etmeleri gibi konuların burada yer almamışsa yer almasının doğru olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ediyoruz.

Sayın Ülker Güzel...

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hazırlanmış olan bu kanun tasarısı gerçekten çok önemli ve bugün içinde bulunduğumuz şartlar açısından da çok faydalıdır diye öncelikle sizlere teşekkür etmek istiyorum. Ancak ben yapmış olduğum bir çalışmada tespit ettiğim bazı rakamları sizlerle paylaşmak için söz aldım.

Dünyadaki göç hareketleri ne şekilde bugün? 2012 Şubat ayında revize edilen Dünya Bankasının 2011 raporundan alınmıştır. Göçmen ve İşçi Dövizleri 2011 Raporu bu.

Son verilerine göre, dünyada 2010 yılında yaklaşık 216 milyon göçmen yaşıyor yani neredeyse dünya nüfusunun yüzde 3'ü kendi ülkesi dışında yaşıyor.

Ülkemiz ise 4,3 milyon göçmen ile göç veren ülkeler arasında dünyada 10'uncu sırada ve bu 4,3 milyonun 2,7 milyonu da Almanya'da yaşıyor. Türkiye-Almanya ikili göç sayısı sıralamasında ise dünyada 5'inci sırada, eski Sovyetler Birliği ülkelerinden Rusya, Ukrayna hariç tutulduğunda 3'üncü sırada.

En çok göç alan ülkeler, sırasıyla, ABD, Rusya, Almanya, Suudi Arabistan ve Rusya.

Göç sayısının nüfusa oranı itibarıyla değerlendirildiğinde, en başta Katar yüzde 87, Monako yüzde 72, Birleşik Arap Emirlikleri yüzde 70, Kuveyt yüzde 69 ve Andora yüzde 64'le geliyor.

ABD'ye en fazla göç 2005-2010 yılları arasında gerçekleşmiştir, İspanya, İtalya ve İngiltere, Doğu Avrupa ülkeleri başta olmak üzere Latin Amerika ve Kuzey Afrika'dan göç almıştır.

Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleri (KİK) Bahreyn, Kuveyt, Oman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri, son yıllarda ciddi oranda Güney ve Doğu Asya'dan göç almışlardır. Ancak küresel kriz nedeniyle yeni göç hareketlerinde azalış başlamıştır. Artık gelişmekte olan ülkeler arasındaki göç hareketleri yani güney-güney hareketleri, gelişmekte olan ülkelere OECD ülkelerine, güney-kuzeye yönelik göç hareketlerini geçmiştir. Sadece KİK ülkeleri OECD üyesi olmayan zengin ülkeler olarak ciddi oranda gelişmekte olan ülkelere göç almaya devam etmişlerdir.

Gelişmekte olan ülkeler arasındaki artan göç hareketleri özellikle Sahra altı Afrika yüzde 73 ile Avrupa ve Orta Asya ülkelerinde yüzde 61 ile fark edilmiştir yani bu ülkeler artık gelişmiş ülkelere ziyade gelişmekte olan ülkelere göç vermeye başlamışlardır.

Meksika-ABD dünyadaki en büyük göçmen koridorudur, 2010 yılında 11,6 milyon göçmen koridoru kullanmış. Eski Sovyetler Birliği ülkeleri -Rusya-Ukrayna ve Ukrayna-Rusya arasında 2'inci ve Bangladeş-Hindistan 3'üncü sırada yer almaktadır. Türkiye-Almanya göçmen koridoru ise 5'inci sırada yer almaktadır. Eski Sovyetler Birliği hariç tutulduğunda ise 3'üncü sırada yer almaktadır.

Mülteciler ve sığınma hakkı arayanlar 16,3 milyon ile 2010 yılındaki uluslararası göçmenlerin yüzde 8'ini teşkil etmektedir. Orta Doğu ve Kuzey Afrika mültecilerin ve sığınma hakkı arayanların yüzde 65'ini, Güney Asya yüzde 20'sini, Sahra altı Afrika yüzde 17'sini ve Doğu Asya-Pasifik yüzde 8,8'ini teşkil etmektedir.

İşçi transferleri 2010 yılında 440 milyar dolara yaklaşmıştır. Gelişmekte olan ülkeler bu rakamın 325 milyar dolarını almışlardır. Bu 2009 yılına göre yüzde 6'lık bir artıştır. Gerçek rakam kayıtlı rakamların çok daha üzerinde tahmin edilmektedir.

2009 rakamı, örneğin, gelişmekte olan ülkelere yapılan dış yardımların 3 katına ve neredeyse bu ülkelere yapılan doğrudan yatırımlara eşittir.

2010 yılında en çok işçi dövizi alan ülkeler Hindistan, Çin, Meksika, Filipinler ve Fransa'dır. 2009 itibarıyla işçi dövizlerinin kaynak ülkeleri ise, sırasıyla, ABD -48 milyar dolar- daha sonra Suudi Arabistan, İsviçre ve Rusya gelmektedir.

Değerli arkadaşlarım, ben, sizlere bilgi olması ve kayıtlara geçmesi açısından ve değerlendirmelerimizde faydalı olabilir düşüncesiyle bu rakamları tespit edip açıkladım ancak söz konusu kanun değerlendirilirken göç alan ülkelere özellikle siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik problemlerle karşılaşacağı için konunun kanunla düzenlenmesi gerçekten çok faydalı olmuştur.

Göç veren ülke vatandaşlarının insan hakları kadar, göç alan ülkede yaşayan vatandaşların da insan haklarının önemli olduğu düşüncesindeyim ve kanunun ülkemizin kültür ve sosyal yapısıyla uyumlu olabilecek tarzda bir göçmen politikasının izlenmesi açısından faydalı olacağını düşünüyorum.

Hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Bu kanun da aslında birçok sorunu çözecek gibime geliyor. Kanun tasarısıyla birlikte ikamet, seyahat, çalışma, sağlık, eğitim gibi birtakım problem çözülecek ancak kanun çıkana kadar -tabii şu anda yaklaşık 30 bine yakın mülteci var bildiğim kadarıyla ya da sığınmacı, işte onların isimleri farklı anılıyor- bunların birtakım sorunları var.

Sayın Müsteşarım, şimdi, aslında İçişleri Bakanlığımızın güzel bir uygulaması olmuş. Bu kişilerin ödeyeceği harçları ya kaldırmışlar ya minimize etmişler ama Maliye Bakanlığının uhdesinde olan bir ikamet harcı var, ikamet tezkeresi harcı var. O kişi başına yaklaşık 170 lira falan. Tabii dışarıdan gelen genellikle ailecek geliyorlar yani 6-7 tane çocuğu da varsa bu bayağı bir meblağ tutuyor ve üstelik bu her yıl yenilenmek zorunda ve bu tezkereyi almadan da bu insanlara -prosedür böyleymiş- sağlık hizmeti, eğitim hizmeti, birtakım devletin sunacağı hizmetler verilemiyor.

Şimdi, biz, 170 lira tahsil edeceğimiz derken öbür taraftan birçok imkândan mahrum kalıyoruz ve bu insanları mağdur ediyoruz. Yani fayda-zarar ikilemine baktığımızda, böyle bir durumla karşı karşıyayız. Maliye Bakanlığımıza biz bunu yazdık. 28 Martta yazıyı yazmışız, henüz daha dönmediler.

Ben bunu size de ulaştırmak istiyorum. Siz de ayrıca takip edin çünkü Maliye Bakanlığı para peşinde olabilir ama asıl bunun derdini çeken sizler ve bizleriz. Yani o bakımdan oradan üç kuruş kazanacağız derken öbür taraftan zarar etmeyelim diyorum.

Bunu da Müsteşarımıza verelim. Yani takip etmenizde fayda var diye söyledim.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MURAT KOCA – Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Sayın Kürkcü...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Şimdi, bu kanunu nasıl görüőeçimiz hakkında bir açıklama yapmadınız. O yüzden Şimdi acaba niye konuşuyoruz, onu...

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, yapmıőtım ama sanırım onu kaçırdınız o tartışma arasında.

Şimdi, bizim komisyonumuz bu konuda tali komisyon, aslı komisyon İçişleri Komisyonumuz. Bu kanunun da tatile kadar çıkması için böyle bir hedef var diyelim ki. İçişleri Komisyonu da önümüzdeki hafta bunu esastan görüőmeye başlayacak. Dolayısıyla bizim bunu bu hafta görüőebilmemiz lazım idi ama maddelerine girersek uzun uzadıya çıkamayız ve bitiremeyiz raporumuzu. O zaman da görüőümüz anlam ifade etmez diye bunu sadece geneli üzerinden görüőüyoruz, herkesin görüőünü kaydediyoruz, alıyor uzmanlarımız ve raporumuza herkesin görüőünü yazacağız, böyle bir komisyon görüőü olarak ibraz edeceğiz aslı komisyonumuza. Onun için, siz raporumuzun geneli üzerinde özel birtakım Şeyler varsa, eleőtiriler varsa onları da söyleyin lütfen veya yazılı da varsa, söyledikten sonra yazılı da alırız, onlardan da raporda faydalanırız.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben, öncelikle Şunu söylemek isterim: Birincisi, bu durumun yani Türkiye'deki yabancılar ve göç ve iltica meselelerinin bir yasaya bağlanması ve bunun İçişleri Bakanlığında ayrı bir genel müdürlük altında toplanmasının aslında bu göç ve iltica talebinde bulunan ya da Türkiye'deki statüsü belirsiz yabancılar bakımından önemli bir ilerlemenin başlangıcı olabileceğine ben de katılıyorum. Ancak bu konularla doğrudan doğruya ilgili yani mültecilerle doğrudan doğruya ilgilenen ve mülteci hakları bakımından bugüne kadar aktivizm, kampanya, yardım faaliyetlerinde bulunan kuruluşların hazırladığı bir değerlendirme var, Başkanlığımıza ulaőtı mı bilmiyorum. Bunun dikkate alınmasının aslında bizim bu kanuna katkılarımız bakımından çok önemli bir anlamı olacağını, değerli olacağını düşünüyorum çünkü bu Helsinki Yurttaşlar Derneği, İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları Gündemi Derneği, Mültecilerle Dayanışma Derneği, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Őubesinin oluőturdđu bu mülteci hakları koordinasyonunun değindiği noktalar oldukça önemli yani bu kanun maddelerinin explicit yani mümkün mertebe ayrıntıya girerek maddenin içeriğini açıklayan kimi ibarelerle donatılması gerektiği hakkındaki uyarılarını çok önemli görüyorum.

Aynı zamanda kadın hakları, çocuk hakları, toplumsal cinsiyet hakları bağlamında da yasayı ayrıntılı, hassas, pozitif ayrımcılık gözetken bir içeriğe kavuşturmak bakımından da bu önlemleri dikkate almamız gerekir.

Belki ben genel bir hüküm olarak yani maddenin girişine ya da başta gelen bir yerine aslında Türkiye'nin zulme karşı savaşılan herkese Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarına tanınan hakları tanıdığına dair bir ibare ya da bir husus eklenmesinin aslında yani yasaya özgürlükçü bir mahiyet de kazandıracağını, başka ülkelerde şimdi mümkün merteye göçmenden kaçan, göçmeni dışlayan, göçmen haklarını insan haklarının altında bir yere yerleştirmeye çalışan uygulamalara mukabil aslında özgürlükçü bir yönelime yasayı kavuşturacağını da düşünüyorum.

Ben, sadece şunu demek isterim: Eğer mümkünse şimdi, bugün ya da başka uygun bir oturumda bu Mülteci Hakları Koordinasyonundan temsilcileri dinleyip bunları kendilerinin yani benim vekâleten ya da başkalarının vekâleten değil de kendilerinin bize aktarmasına yardımcı olursak ben yasanın içeriğini çok olumlu etkileyebilecek bir dizi ayrıntılı iyileştirme önerisinde bulduklarını görüyorum. Yani bunları biz komisyon olarak tasvip edebiliriz. Bizim tasvibimizden geçerek asli komisyona giderse dikkate alınması ihtimali de daha yüksek olur. O yüzden bunu sahiplenmeyi öneriyorum. Elinizde olduğunu varsayıyorum, değilse ben, evet, var, o zaman mutlaka bunu dikkate alan bir değerlendirmeyi yapalım.

Başka diyeceğim bir şey yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Arkadaşlar, şunu söyleyeyim: Dün bu bahsettiğimiz sivil toplum örgütlerinin bir kısmı bizi ziyaret ettiler. Bunun daha genişini bize verdiler, bugün de biraz da özetini ibraz etmişler arkadaşlarımıza ve bizlere. Bu kanunun hazırlanış sürecinde de, kendileri de ifade ettiler yani ben kendilerinden duyduğum için söylüyorum, birçok kanun yapıldı işte bakanlıklarca ama şu kanunda olduğu kadar bizimle geniş bir istişarede hiçbir zaman bulunulmamıştı. Dolayısıyla bizim görüşlerimiz dikkate alındı ama elbette bunların da olmasını arzu ediyoruz şeklinde bir talepleri oldu. Ama işte biliyorsunuz kanun yapılırken her kesimin görüşleri alınıyor, ortak bir uzlaşıda bulunulmaya çalışılıyor. Yine de aldık, bu raporumuzda da bunlardan istifade edeceğiz. Zaten arkadaşlarımızın da bir kısmı şu anda gelmişler, bizi de dinliyorlar, arkamızdalar. Dolayısıyla bu kanun zaten başlangıçtan beri sivil toplumla ortak bir çalışma ürünü olarak ortaya kondu ama bunları da dikkate alabiliriz.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ben, o şeyi okudum, iyileştirme önerilerini dün akşam okudum yani konunun uzmanı değilim ama çok yerinde öneriler.

BAŞKAN – Muhtemelen biraz sonra söz vereceğiz uzman arkadaşlarımıza, belki bir kısmını onlar da kabul edeceklerdir.

Sayın Şener...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, başlangıçta Cemal Yılmaz Demir Milletvekilimize gerçekten çok teşekkür ediyorum, bir defa, detaylı bir görüş hazırlamışlar.

Şimdi, yeni kanun tasarısı, bir yeni kurum, İçişleri Bakanlığına bağlı bir genel müdürlük oluşturuyor. Göçün ana üç tane sebebi var. Bunlardan bir tanesi ekonomi, bir tanesi güvenlik, bir tanesi de siyasi yani ana üç sebep var. Dolayısıyla güvenlik açısından iyi, ekonomik açıdan iyi, siyasi açıdan güçlü ülkelere göç geliyor. Özellikle Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunda göçle ilgili bakanlık var yani göç ve mültecilerle ilgili. Bu zamana kadar ikincil mevzuatlarla idare edilmiş olması tabii kötü bir şey ama yeni bir şey kuruluyor. İçişleri Bakanlığı bünyesinde bir genel müdürlüğün bu işe ayrılmış olması, güvenlik, özgürlük ve insan hakları dengesine doğru yaklaşılması gerektiği kanaatindeyim. İçişleri daha ziyade güvenlikle algılanan bir kurum olduğu için, İçişleri Bakanlığında bir başka kurum kuruluyor, Göç Politikaları Kurulu diye yine İçişleri Bakanının başkanlığında, 6-7 tane bakanlığımızın müsteşarlarının katıldığı, birkaç başkanlığın katıldığı. Dolayısıyla göç politikasını yine İçişleri Bakanlığı doğrudan yönlendirmiş oluyor. Bu, Bakanın ya da Bakanlığın algısı açısından biraz daha müstakil bir kurum olması, dışarıda daha müstakil bir kurum olmasının daha yürütme açısından uygun olacağı...

BAŞKAN – Danışma Kurulu mu veya Göç Politikaları Kurulu mu?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Göç Politikaları Kurulunun. Yani çünkü genel müdürlük oraya bağlı, onu o yürütecek, Göç Politikaları Kurulu da İçişleri Bakanının başkanlığında oluşuyor. Dolayısıyla o kurulun biraz daha özerk oluşması gerektiğini kanaatindeyim ben şahsen.

Burada başka kurullar da oluşturuluyor, Göç Danışma Kurulu gibi. Burada işte Daimi Uluslararası Koruma Komisyonu ve Düzensiz Göç ile Mücadele Koordinasyon Kurulu gibi daimi ama geçici komisyonların oluşmasına da imkân sağlıyor kanun. Bütün bu süreçlerin İçişleri Bakanlığı bünyesinde olmuş olması, mesela Adalet ve Dışişleri Bakanlığının da eş güdümlü olarak yani eşit eş başkanlık gibi oluşması daha güzel olurdu. En azından Göç Politikaları Kurulunun oluşmasının ben şahsen daha müstakil olması gerektiğini düşünüyorum ama kanunun bütününe baktığımızda tabii ki ciddi manada göç alan, göç, insan geçişi ülkesi olan ülkemizde kanunla düzenlenmiş olmasını olumlu buluyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Hocam, sizin ilave bir şeyiniz mi var?

Buyurun.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şimdi, kaçak işçiler meselesi, kaçak çalışanlar meselesi 54'üncü maddede "Sınır dışı edilecekler" kısmında yer alıyor. Ancak şimdi Türkiye'de yaklaşık zannediyorum 100 bin civarında bir kaçak çalışan var. Bunlarla ilgili ya bir yasal düzenleme yapılıp çalışma izni verilmesi gerekiyor veya gerçekten sınır dışı edilmesi gerekiyor. Aksi takdirde kayıt dışı ekonomi içerisine girdiği için bu konu, dünyanın hiçbir ülkesi tarafından kabul edilmesi mümkün olmayan bir konu. Bu konuya da dikkat çekmek istedim yani kaçak çalışanlarla ilgili, sınır dışı edilenlerle ilgili ya yönetmelikte bir yerlerde düzenleme yapılıp bunlara çalışma izni verilecek veyahut da sınır dışı edilmek durumunda kalınacak ki bunların sayısı en az 100 bin olduğunu tahmin ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hocam, bununla alakalı, sanıyorum, yabancıların çalışma izinleriyle ilgili ayrı bir kanun var veya hazırlanıyor yani onun için orada bir kanun düzenlenecek, o sizin dediğiniz yani yönetmelikle değil kanunla bunlar buna uyumlu hâle getirilecek.

Şimdi, bütün bu eleştirilerden ve görüşlerden sonra ben tekrar bürokratlarımıza söz vereceğim, bir değerlendirme yapmalarını veya soru varsa sorulara cevap vermelerini isteyeceğim.

Atilla Bey, siz mi?

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ ATILLA TOROS – Müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MURAT KOCA – Efendim, Atilla Bey yıllarca yani bu tasarıda en büyük emeği geçenlerden birisi.

BAŞKAN – Daha önceden de burada müzakere etmiştik, iyi olur.

Buyurun.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ ATILLA TOROS – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; ben de bize söz verdiğiniz için çok teşekkür etmek istiyorum.

Bu kanun taslağının neden hazırlanması gerektiği ve kanun taslağının hazırlanması... Şu an buraya kadar gelen tasarı, gerçekten bütün kurumlarımızın, İçişleri Bakanlığına bağlı kurumlarımız, Dışişleri Bakanlığımız, Avrupa Birliği Bakanlığımız, bütün bu sahada çalışan sivil toplum örgütleri ve akademisyenlerimizle birlikte Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Uluslararası Göç Örgütü gibi örgütlerin de teknik desteklerinin alındığı, şeffaf ve katılımcı bir süreçle hazırlanmış bir taslak. Taslağın özünde ve çekirdeğinde insan hakları olmasından dolayı çok büyük bir gurur duyduğumuzu, memnuniyet duyduğumuzu tekrar ifade etmek istiyorum. Göç ve iltica sahasında Türkiye'nin coğrafi konumu ve yıllar itibarıyla gelenekleri itibarıyla da kendisine iltica edenlere karşı davranışları göçle alakalı şu an ekonomik yapımızın büyümesinden de kaynaklanan çerçevede ülkemizin artık bir geçiş veya güzergâh transit ülke olmaktan daha ziyade hedef ülkesi konumuna geldiğini de gördüğümüzü tekrar dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Göç yönetilmelidir, yönetilebilir kılınmalıdır. Bu yönetilebilir kılmaktan esas da insan hakları temelli kuralların açıkça belirli olduğu ve herkese de eşit seviyede uygulandığı sistematik çerçevesinde algılanmalıdır diye düşünüyoruz.

Ben burada az önce konuşulan, çok fazla uzatmadan da, konularla ilgili çok kısaca saptamalarda bulunmak istiyorum.

Bu yabancılara toprak satışıyla alakalı konularda, toprak satışı yapılan yabancılara nasıl ikamet verileceği konusu 31'inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendiyle kısa dönem ikamet izniyle değerlendirilecektir. Zaten satış müessesesi farklı kanunlarda düzenlendiği için satış işlemi gerçekleşikten sonra başvuru gerçekleşecek ve arkasından da ikamet izni buna göre değerlendirilerek verilecektir, kısa süreli. Zaten buradaki mekanizmalar açıkça yazılmıştır. Zaten bahsetmiş olduğumuz şekliyle Lozan Anlaşması'nda taşınmaz mal alımı yasaklananlarla da alakalı Anayasa 90'a göre de bunlar üst hukuk normu olacağı için bunlar mutlaka dikkate alınacaktır.

Türk asıllılarla alakalı bahsetmiş olduğumuz konular zaten İskân Kanunu kapsamında olduğundan burada ayrıca değerlendirilmemiştir. Yalnız Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olarak kurulacak genel müdürlüğün görevlerinden bir tanesi de İskân Kanunu ile İçişleri Bakanlığına verilen görevleri yürütmek olduğu için İçişleri Bakanlığı bu görevleri İskân Kanunu çerçevesinde yerine getirecektir.

Sayın Başkanımızın ikamet harçlarına ilişkin olarak söylemiş olduğu konuya da bir cümle söylemek istiyorum izninizle. Mülteci ve sığınmacılardan alınmakta olan ikamet harcı konusunda ciddi eleştirilere maruz kalmaktaydık. Maliye Bakanlığına konuyu götürdüğümüzde daha taslak aşamasındayken bunların kendileri için önemli bir gelir kalemi olmadığını söyleyerek bundan vazgeçilmesi hususunu kendileriyle konuştuk. Zaten alt komisyon olarak bir önceki dönemde hazırlanan komisyon raporunun en önemli maddelerinden biri de bunlardan harç alınmaması hususuydu. Biz bu saptamaya aynen uymuş olduk. Maliye Bakanlığımız da bu şekilde dile getirmiş olduğumuz şeyi kabul etmiş oldu. Zaten tasarıda artık mülteci ve sığınmacılardan ikamet harcı alınmayacak. Taslağın bir yıllık, tasarının yasalastığı tarihten itibaren bir yıl sonra ilgili hükümlerinin yürürlüğe gireceğini de varsayarak sivil toplumumuzun da önerisiyle ve son saptamasıyla daha tasarı taslak hâlindeyken, oluşurken bir geçici maddeyle o maddeler yürürlüğe girene kadar da harçtan muaf tutulmayla alakalı düzenleme de tasarıya yansıtılmıştır.

Genel olarak yabancılardan alınan ikamet harçlarına ilişkin olarak da bildiğiniz üzere 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 6 sayılı tarifesinde konu düzenlenmektedir ve her sene harçlarla ilgili Maliye Bakanlığı, ilgili bakanlıkların, Dışişleri Bakanlığı dâhil olmak üzere ilgili bakanlıkların görüşlerini alarak bir düzenlemeye gitmektedir. Burada en önemli şey karşılıklılık esasıdır. Yalnız pasaport harçlarında olduğu gibi farklı bir düzenleme yapılması hususu Maliye Bakanlığıyla

konusularak, Dışişleri Bakanlığıyla konuşularak gerekli şekilde düzenlenmesi konusunda Maliye Bakanlığıyla girişimlerde bulunulabilir efendim.

Bunun dışında, Sayın Milletvekilimizin bahsetmiş olduğu İçişleri Bakanlığımıza bağlı bu genel müdürlük biraz özerk yapısı itibarıyla AB'ye yönelik...

BAŞKAN – Kurulu söylüyor...

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ ATILLA TOROS – Hemen geleceğim efendim, pardon.

Göç Politikaları Kurulu, buna benzer kurullar Amerika, Avustralya, Kanada, AB'ye üye ülkelerde vesairede var. Asıl yapı itibarıyla kurulda görüşülecek konular göç politikalarına... Asıl göç politikalarına karar verecek olan kurul aslında Bakanlar Kurulu. Bakanlar Kurulu yön vermiş olacak. Göç Politikaları Kurulu bu politikalar ve stratejiler çerçevesinde alınacak diğer politik ve stratejik saptamaları yapmış olacak. İçişleri Bakanımızın başkanlığında ancak ilgili müsteşarlardan olması ve toplantılara gerektiğinde bütün uluslararası kuruluşlar, sivil toplum vesaire uzmanların da çağrılabilmesine cevaz verir şeklinde düzenlenmiş olmasının yanı sıra özellikle bu kendini ifade etmesi gereken kişilerin daha rahat ifade edebilmelerine olanak tanıyacak şekilde Göç Danışma Kurulu diye bir kurul oluşturuldu. Sivil toplumumuzun akademisyenlerimizin ve bakanlıklarımızın da katkılarını alarak bu Göç Danışma Kurulunun ilgili STK temsilcileri, akademisyenler, uluslararası kuruluşlardan BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve uluslararası göç örgütü ile şu an adı Başbakanlıkta İnsan Hakları Başkanlığı olan, adı daha sonra kurumsallaşacak farklı bir yapıyla olan kurumun başkanı dâhil olmak üzere bütün aktörlerin bir araya geldiği, yılda iki defa konuşacakları bir atmosfer, bir platform oluşturmak gibi bir düşünce de oldu. Bu başta bir defa ve sayıları biraz daha sınırlı olarak düzenlenmişken akademisyenlerimizin ve sivil toplumumuzun talebi üzerine hem kurulun toplantı sayısı hem de üye sayısı artırılmak yoluna da gidilmiştir. Ondan da bahsetmek istiyorum.

Bu kaçak işçiler konusu, sizin de, Sayın Başkanımızın da bahsetmiş olduğu bir 4817'yle alakalı, yakından ilgilidir. O anlamda düzenlemelerde 4817'yi tamamlayacak şekilde tekrar ele alınmış ve buraya işlenmiştir. 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Kanun'da düzenlenmiştir.

BAŞKAN – Cemal Bey'in birtakım önerileri vardı.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ ATILLA TOROS – Efendim, onlara hemen izninizle değineyim.

Biz geri gönderme yasağına ilişkin 4'üncü maddenin ikinci fıkrasındaki çıkartmayla alakalı talebe olumlu yaklaşıyoruz. Çünkü Cenevre Sözleşmesi'nin 33'üncü maddenin ikinci fıkrası her ne kadar yürürlükteyse de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 3'üncü maddesi mutlak bir hüküm olduğu için bu çerçevede bu kanun burada bulunmasının bu kadar olumlu bir kanun açısından farklı bir izlenim yaratacağını düşünüyoruz. O anlamda olumlu yaklaştığımızı... Buradan çıkması, sözleşmeden

çıkması zaten anlamına gelmiyor. Sözleşmedeki bağlayıcılık 90' ıncı madde anlamında var ama bu kadar olumlu bir kanunda bu fıkranın burada saklıdır yazılmasının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde yarın davalar görülürken de sanki bu fıkraya dayanılarak, Demokles'in kılıcı gibi yabancılarla alakalı uygulanması açısından dikkat çekebilir. Kaldı ki kanunun dördüncü fıkrası yani geri gönderme yasağı sadece mülteci ve sığınmacılarla alakalı değildir. Kanunun tamamını ilgilendirmektedir. Yabancılar kısmını da ilgilendirmektedir. Sanki bu fıkranın burada yer alması bu maddenin sadece ilticayla alakalı olduğu anlamına gelir ki yanlış anlamaya yol açabilir. Bu anlamda çıkmasını olumlu olarak değerlendirdiğimizi ifade etmek istiyorum.

22' nci maddenin birinci fıkrasının (i) bendinin çıkmasıyla alakalı, doğrudur efendim, (b) bendiyle aynı anlamı taşıdığından (i) bendinin çıkmasında bir mahzur bulunmamaktadır. 38' inci madde olan öğrenci ikamet izinlerine ilişkin olarak da öğrenci ikamet izinlerine ilişkin olan sürenin yönetmeliklere bırakılması çerçevesinde değerlendirdiğimizde bir yıllık süre yerine öğrencilerin daha çok gelip gitmesi yerine bürokratik işlemlerin azaltılması anlamında da öğrenci ikamet izinlerinin verilip her yıl belki öğrenci belgelerinin ilgili genel müdürlüğe ulaştırılmasının bürokratik işlemleri azaltmak anlamında yararlı olacağı düşünüldüğünden olumlu olarak baktığımızı değerlendirmek istiyorum.

56' ncı maddeyle alakalı da yedinci fıkra terke davet zaten ilk defa kanuni düzeyde bu anlamda düzenlenmiş olacak. Vize ve ikamet ihlalleri yapanları özellikle kendilerine idari gözetim altına almadan hakkında sınır dışı kararı verildikten sonra "Şu kadar süre içerisinde ülkeyi terk et." demenin daha medeni ve insani olacağını düşündüğümüz için insan hakları çerçevesinde yazdığımız maddede yedi gün yerine daha kendilerini hazırlayabilsinler, on beş gün içerisinde çıkabilsinler şeklindeki yaklaşımı da olumlu olarak karşıladığımızı arz etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Evet arkadaşlar, faydalı bir müzakere oldu. Şimdi, bütün bu görüşleri kapsayacak bir komisyon raporuyla birlikte tasarının tamamını, genelini oylarınıza sunuyorum: Tasarıyı kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun diyorum vatanımıza ve memleketimize. Bilahare komisyon raporu hazırlandıktan sonra imzaları atalım, unutmayalım.

Evet, başkaca görüşecek konu kalmadığından dolayı toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.40